

Załącznik do
Uchwały Nr XXXI/83/10
Rady Powiatu w Kielcach
z dnia 29 października 2010r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2011 - 2016

-Kielce, 2010r.-

Spis treści

Wstęp	4
Rozdział I. Charakterystyka Powiatu Kieleckiego.....	5
I.1. Położenie i warunki przyrodnicze.....	6
I.2. Ludność, ruch naturalny oraz migracje.....	7
Rozdział II. Pomoc społeczna w Powiecie Kieleckim-diagnoza	15
II.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej realizowane przez gminy.....	16
II.2. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez powiat.....	32
II.2.1. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	32
Rozdział III. Niepełnosprawność-diagnoza.....	55
III.1.Rehabilitacja społeczna.....	63
III.2 Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.....	70
III.3. Organizacje pozarządowe (NGOs).....	81
Rozdział IV. Analiza SWOT.....	85
IV.1. Analiza SWOT obszaru pomocy społecznej.....	86
IV. 2. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.....	88
Rozdział V. Obszary priorytetowe oraz cele strategiczne i operacyjne przyjęte na lata 2011-2016.....	90
V.I. Obszar priorytetowy-Pomoc Społeczna.....	91
V.I.1. Wspieranie rodzin w kryzysie.....	92
V.I.2.Utworzenie placówki wielofunkcyjnej.....	93
V.I.3. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na prowadzenie rodzinnych form opieki zastępczej.....	94
V.I.4. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej.....	95
V.I.5. Tworzenie i prowadzenie mieszkań dla osób wymagających wsparcia.....	95
V.I.6. Aktywizacja społeczna i zawodowa usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo–wychowawczych.....	96
V.I.7. Usługi w ponadgminnych domach pomocy społecznej.....	97
V.I.8. Zlecanie zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej.....	98
V.II. Obszar priorytetowy-Aktywna integracja osób niepełnosprawnych.....	99
V.II.1 Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i transportowych.....	101

V.II.2	Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ).....	102
V.II.3.	Udzielanie informacji nt: systemu wsparcia i dostępnych działań pomocowych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	103
V.II.4.	Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych. .	104
V.II.5.	Usługi asystenta dla osób niepełnosprawnych.....	105
V.II.6.	Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych.	106
V.II.7.	Usługi rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych.	107
V.II.8.	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej (ZAZ).	108
V.II. 9.	Realizacja programu „Powiat Kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności”.....	109
	Rozdział VI. Monitorowanie strategii.....	111
	Bibliografia	113

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2011-2016 przygotowana została przez zespół powołany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach (PCPR).

Podstawę prawną przygotowania strategii stanowi art. 19 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej cyt.: „Do zadań własnych powiatu w zakresie polityki społecznej należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.”

Inne akty prawne warunkujące planowanie zadań w strategii to:

- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z 2005r. z późn. zm.).
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. (Dz. U. Nr 14 poz.92 z 2008r. z późn. zm.).

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania MPiPS-03, dane GUS, sprawozdania i informacje własne pcpr, informacje przygotowane przez inne jednostki oraz publikacje naukowe i dostępne badania diagnozujące sytuację rodzin i osób niepełnosprawnych. Uzyskano również dodatkowe informacje od instytucji gminnych oraz wydziałów, komórek organizacyjnych i jednostek Starostwa Powiatowego w Kielcach.

Strategia składa się z 6 rozdziałów, w tym demografii, diagnozy problemów, opisu zadań powiatu i gminy, planowanych obszarów działań operacyjnych oraz monitoringu i aktualizacji.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kieleckim na lata 2011-2016 uwzględniono zgodność z dokumentami programowymi

o zasięgu krajowym oraz regionalnym i lokalnym tj.: z Narodową Strategią Integracji Społecznej, Strategią polityki Społecznej na lata 2007-2013, Regionalnym Programem Operacyjnym Rozwój Zasobów Ludzkich, Strategią Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020.

Znaczna część zadań ujętych w strategii stanowi odpowiedź na możliwość pozyskania pojawiających się środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strategia była konsultowana z terytorialnie właściwymi gminami. Na etapie jej przygotowania wystosowano pismo z prośbą o zgłoszenie propozycji projektów. Natomiast po przygotowaniu projektu strategii, dokument był umieszczony na stronie: **www.pcpr.powiat.kielce.pl**. Zwrócono się do gops z prośbą o zapoznanie się z jego treścią i zgłoszenie uwag. Pozytywną opinię nt. Strategii wydała Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Kieleckim.

Rozdział I. Charakterystyka Powiatu Kieleckiego.

I.1. Położenie i warunki przyrodnicze.

Powiat kielecki położony jest w południowo-centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 2 245km. Siedzibą władz powiatu jest miasto Kielce, które nie jest częścią powiatu lecz stanowi osobny powiat.

W skład powiatu kieleckiego wchodzi dziewiętnaście gmin w tym: **cztery gminy miejsko-wiejskie** (Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce) **i piętnaście wiejskich** (Bieliny, Górno, Łagów, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Nowa Słupia, Piekoszów, Pierzchnica, Raków, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk).

Powiat kielecki położony jest na wyżynno-górzystym terenie w centralnej części województwa świętokrzyskiego. Cechuje go silne zróżnicowanie rzeźby, która jest wynikiem złożonych procesów geologicznych tego rejonu. Niemal cały obszar Gór Świętokrzyskich z pasmem Łysogór i najwyższym szczytem Łysicy (612m n.p.m.) położony jest na terenie powiatu kieleckiego za wyjątkiem północnych i wschodnich krańców sięgających poza jego granice. Na terytorium powiatu dominują gleby piaszczyste, będące w średniej i słabej kulturze rolnej. W obrębie Gór Świętokrzyskich, po stronie

północno– wschodniej, występują gleby powstałe z lessów (gminy: Bodzentyn, Nowa Słupia, Bieliny i Łagów). W części południowo-zachodniej, a szczególnie w okolicach Chęciny, z wapieni jurajskich wykształciły się płytkie, silnie szkieletowe rędziny, które z uwagi na fakt położenia ich na znacznych spadkach podlegają procesom erozyjnym. Najlepsze warunki glebowe występują w gminach Bodzentyn i Nowa Słupia, gdzie około 40% gleb zaliczona jest do dobrych i bardzo dobrych.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w powiecie wynosi 77 628 ha, w tym lasy stanowiące własność Skarbu Państwa-60 833 ha.

W regionie Gór Świętokrzyskich biorą początek prawie wszystkie rzeki województwa świętokrzyskiego, które stanowią lewobrzeżne dopływy Wisły. Zwykle mają one charakter rzek podgórskich i górskich. Charakteryzują je duże spadki i cechują znaczne wahania stanu wody, które zależą od warunków atmosferycznych. W czasie gwałtownych i krótkotrwałych opadów wezbrane rzeki mogą powodować znaczne szkody na terenach zalewowych. Wody powierzchniowe gromadzone są w naturalnych lub sztucznych zbiornikach wodnych i wykorzystywane są do celów: rolniczych i leśnych. Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu. Zdecydowana większość wód podziemnych na terenie obecnego powiatu kieleckiego nadaje się bezpośrednio lub po prostym uzdatnieniu do picia i na potrzeby gospodarcze.

I.2. Ludność, ruch naturalny oraz migracje.

Powiat Kielecki zamieszkuje 201 643 osób, przy czym w mieście Kielce zameldowanych jest 204 835 osoby (stan na 31.XII 2009r).

Tabela numer 1 przedstawia ludność powiatu kieleckiego wg gmin w 2009 roku z podziałem na kobiety i mężczyzn oraz gęstość zaludnienia na km².

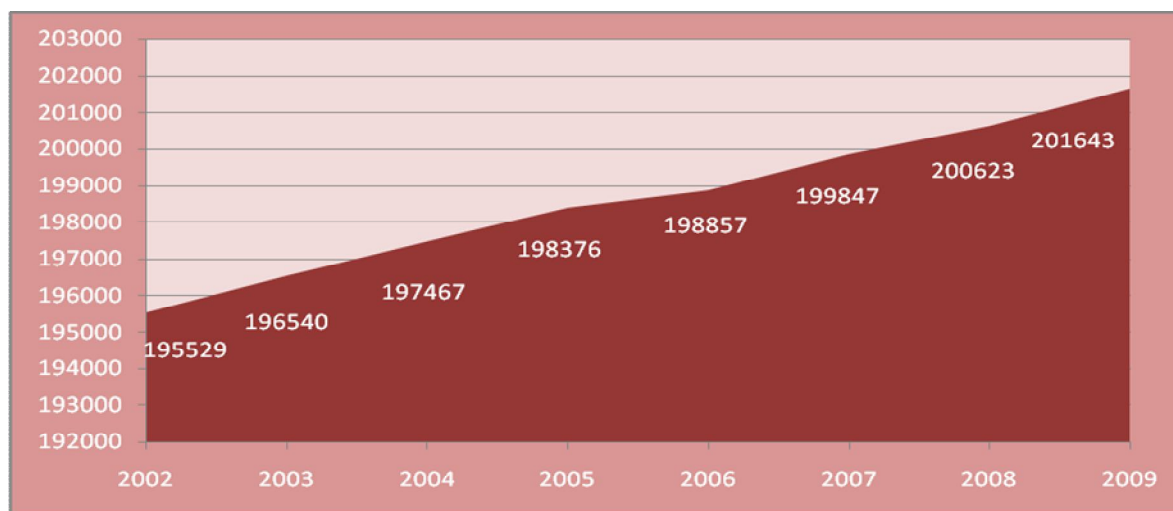
Tabela nr 1. Powierzchnia i ludność gmin Powiatu Kieleckiego (GUS 31.XII.2009 r.).

Gmina	POWIERZCHNIA (km ²)	LUDNOŚĆ			
		ogółem	mężczyźni	kobiety	gęstość zaludnienia (na km ²)
Bieliny	88	9910	4957	4953	112
Bodzentyn	160	11660	5775	5885	73
Chęciny	127	14817	7315	7502	116
Chmielnik	142	11531	5773	5758	81
Daleszyce	222	15189	7589	7600	68
Górno	83	13292	6589	6703	160
Łągów	113	6772	3483	3289	60
Łopuszno	177	9007	4501	4506	51
Masiów	86	9848	4950	4898	115
Miedziana Góra	71	10342	5032	5310	145
Mniów	95	9287	4578	4709	97
Morawica	140	14149	7095	7054	101
Nowa Słupia	86	9644	4744	4900	112
Piekoszów	103	15738	7775	7963	153
Pierzchnica	105	4831	2410	2421	46
Raków	190	5647	2861	2786	30
Sitkówka – Nowiny	46	7119	3490	3629	156
Strawczyn	86	10063	5052	5011	117
Zagnańsk	125	12797	6291	6506	102
ogółem	2245	201643	100260	101383	90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Zaludnienie na terenie Powiatu Kieleckiego na przestrzeni ostatnich ośmiu lat systematycznie wzrastało (wykres nr1) tak, że na koniec roku 2009 wyniosło 201 643 osób czyli o 6 114 osób więcej w stosunku do stanu na dzień 31.12.2002 r., co stanowi wzrost o 3,1 %. Ponadto migracje ludności z miasta do sąsiadujących z Kielcami gmin, wpływają na wzrost liczby mieszkańców powiatu.

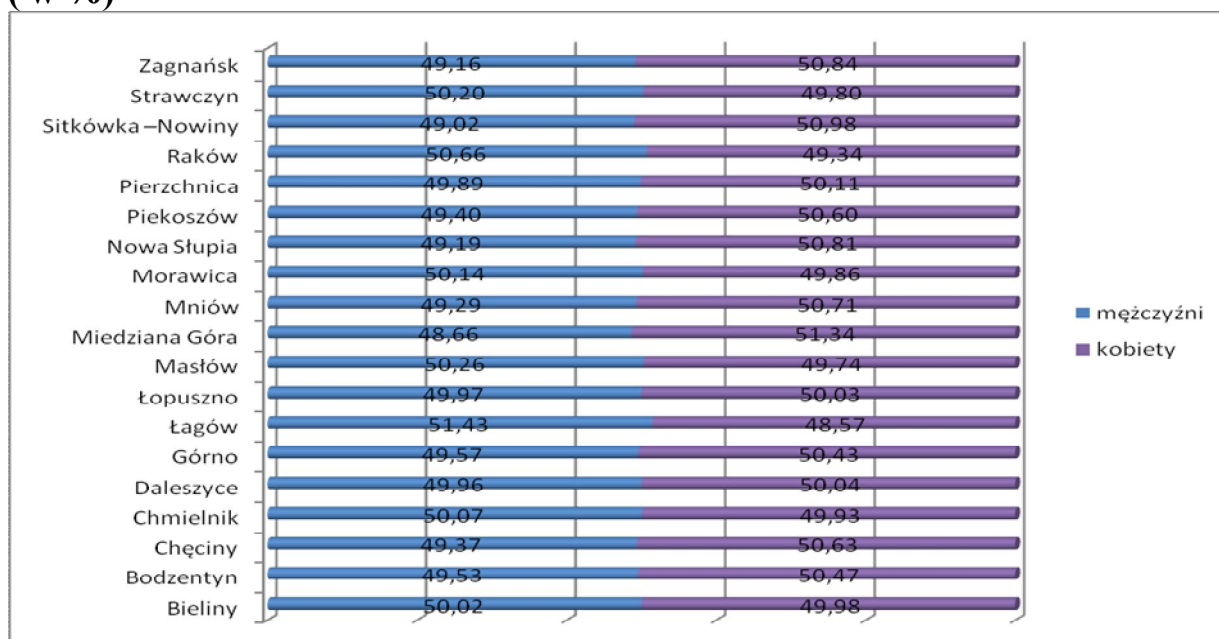
Wykres nr 1. Stan ludności Powiatu Kieleckiego w latach 2002-2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Wg struktury płci w powiecie kieleckim występuje liczebna przewaga kobiet. Stanowią one ok.50,3% ludności. (wykres nr 2).

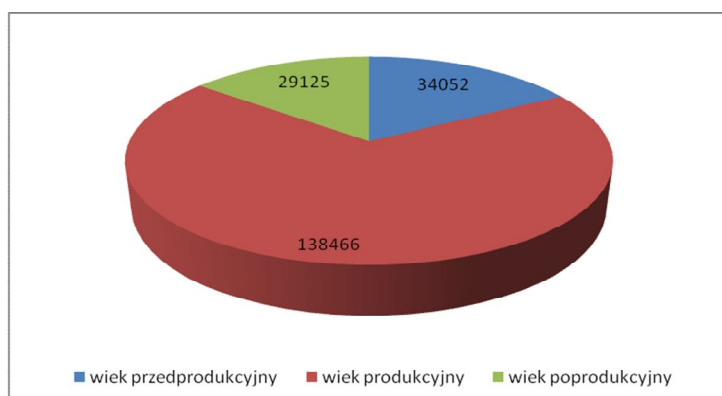
Wykres nr 2. Ludność ze względu na płeć w poszczególnych gminach (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Wskaźnik struktury wiekowej ludności powiatu kieleckiego zaznacza się stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku produkcyjnym, tj. 138.466 osób, co daje ok. 67% ogółu ludności (wykres nr 3.).

Wykres nr 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (15 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Zarówno liczebność kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym jest wyraźnie mniejsza od liczby osób płci męskiej (tabela nr 2). Sytuacja odwrotna występuje w charakterystyce ludności poprodukcyjnej. Oznacza to, iż umieralność wśród kobiet jest znacznie mniejsza niż wśród mężczyzn, a to przekłada się również na większą liczbę kobiet niż mężczyzn w zdecydowanej większości gmin powiatu.

Tabela nr 2. Struktura płci i wieku ludności w Powiecie Kieleckim w 2009 r.

Liczba Ludności								
W wieku przedprodukcyjnym <15 roku życia			W wieku produkcyjnym (K-15-59, M- 15-64)			W wieku poprodukcyjnym (K-pow.60 r. ż., M-pow.65 r. ż.)		
Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
34052	17313	16739	138466	73739	64727	29125	9208	19917

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Ruch naturalny ludności

Zjawiska związane z biologiczną reprodukcją ludności określa się mianem ruchu naturalnego. Notowanie jego elementów, takich jak fakty małżeństw, separacji, rozwodów, urodzeń i zgonów pozwalają określić stan liczebny i jakościowy populacji.

Urodzenia

Głównym czynnikiem decydującym o tempie rozwoju demograficznego są urodzenia, które powodują zmiany w liczbie i strukturze ludności (według wieku, płci, stanu cywilnego czy rozmieszczenia terytorialnego). Stanowią one także podstawę do prognoz demograficznych, czyli do przewidywania tendencji zmian ludności w czasie.

W Powiecie Kieleckim w 2009r. zarejestrowano 2 269 tys. urodzeń żywych, tj. o 16 mniej niż w roku 2008.

Tabela nr 3 Przyrost naturalny w latach 2008-2009.

Urodzenia	Rok 2008	Rok 2009
Kobiety	1089	1184
Mężczyźni	1164	1085
Ogółem	2253	2 269

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyrost naturalny, będący sumarycznym odzwierciedleniem między liczbą urodzeń i zgonów ma nadal tendencję malejącą. W 2009 r. wyniósł minus 2,1 tys. (przed rokiem – minus 1,3 tys.). Wartości przyrostu naturalnego w 2008r. i w 2009 r. wyniosły dla nich odpowiednio: 258 oraz 414.

Zgony

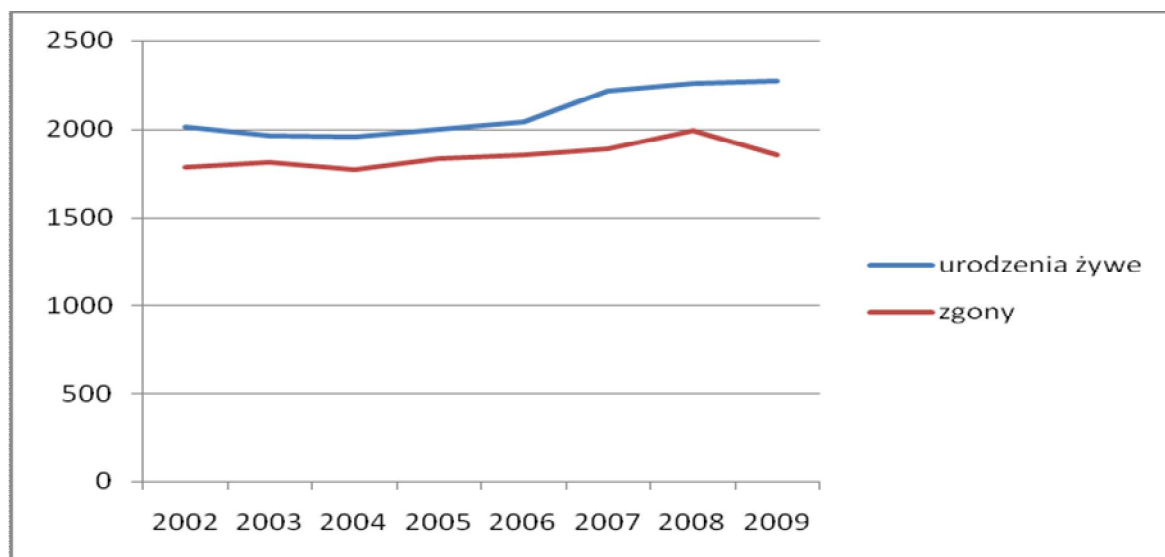
W 2009 r. zmarło 1.855 osób, tj. o 140 osoby mniej niż w roku 2008.

Tabela nr 4. Liczba zgonów w latach 2008-2009.

Zgony	Rok 2008	Rok 2009
Kobiety	878	815
Mężczyźni	1 117	1 040
Ogółem	1 995	1 855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 4. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2002-2009 dla Powiatu Kieleckiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Małżeństwa

Wskaźnik zawieranych związków małżeńskich przewyższa średnią krajową (5,1‰), wynosi bowiem 6,4 ‰. Na przestrzeni lat wskaźnik

ten znacznie wzrastał, od 2002r. do 2007r. (tabela nr 6) ilość zawieranych małżeństw wzrosła o 373, zaś po 2007r. nastąpił znikomy spadek.

Tabela nr 5. Zawarte związki małżeńskie oraz rozwody w latach 2008-2009.

	Rok 2008	Rok 2009
Zawarcie związku małżeńskiego	1 382	1 300
Rozwody	132	97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela nr 6. Liczba urodzeń, zgonów oraz stopień przyrostu naturalnego Powiatu Kieleckiego w latach 2002-2009.

Rok	Liczba ludności	Urodzenia żywe	Zgony	Stopień przyrostu naturalnego	Liczba zawieranych małżeństw	Liczba zawieranych małżeństw (1000 osób)
2002	195529	2013	1789	1,1	1030	5,3
2003	196540	1970	1814	0,8	1064	5,4
2004	197467	1960	1772	1,0	1108	5,6
2005	198376	2002	1838	0,8	1127	5,7
2006	198857	2042	1856	0,9	1279	6,4
2007	199847	2217	1893	1,6	1403	7,0
2008	200623	2253	1995	1,3	1382	6,9
2009	201643	2269	1855	2,1	1300	6,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Migracje ludności.

Podstawowymi miernikami natężenia ruchu wędrownego są współczynniki napływu i odpływu. Pierwszy z nich określa stosunek osób

przybyłych na stałe do liczby ludności w badanym okresie. W 2005 roku była to wartość 11,5 na 1000 osób, natomiast w 2009 roku zmalał do 11,4.

Współczynnik odpływu to stosunek osób, które na stałe wyjechały do liczby ludności w badanym okresie. Porównywalnie w 2005r. wielkość ta utrzymała się na poziomie – 7,8 zaś w roku 2009r.–8,5.

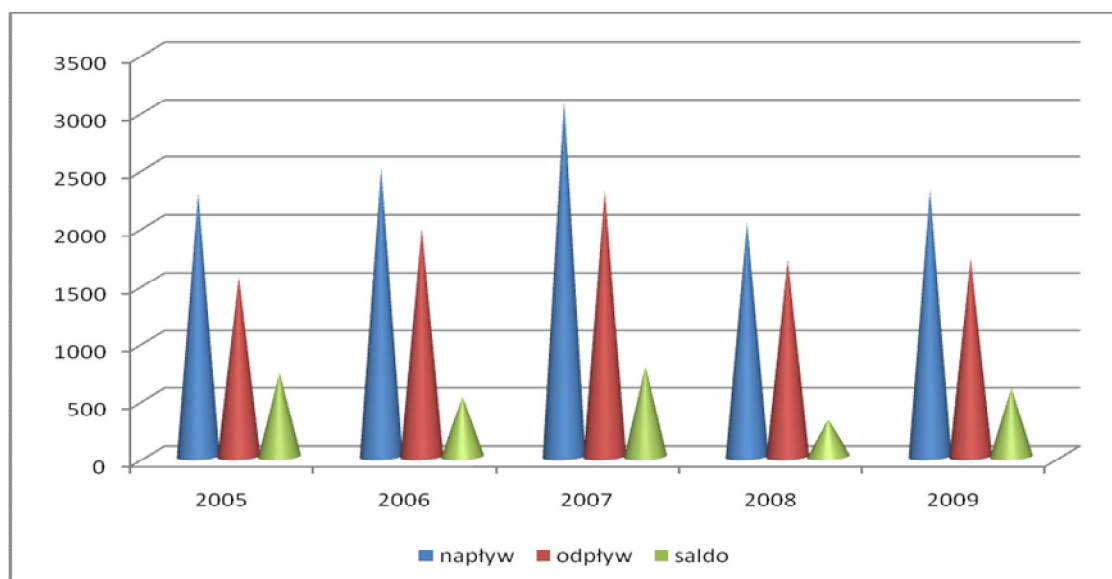
Tabela nr 7. Migracje gminne w Powiecie Kieleckim w latach 2005-2009.

Rok	Ogółem			Migracje wewnętrzne			Migracje zewnętrzne		
	napływ	odpływ	saldo	napływ	odpływ	saldo	napływ	odpływ	Saldo
2005	2280	1560	720	2269	1559	710	11	1	10
2006	2496	1978	518	2474	1916	558	22	62	-40
2007	3075	2297	778	3037	2250	787	38	47	-9
2008	2026	1706	320	1996	1650	346	30	56	-26
2009	2308	1717	591	2272	1709	563	36	8	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Na przestrzeni lat saldo migracji miało charakter zmienny, falowy. Średnio co 2 lata następował przemiennie spadek i wzrost ogólnego salda migracji. W konsekwencji w 2009 r. wynosił 591 osób, oznacza to, iż liczba osób „napływających” jest większa od liczby osób „odpływających”. Dodatkowo saldo migracji jest z pewnością spowodowane coraz częstszą migracją ludności miejskiej na wieś, co jest konsekwencją rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich, a także wzrostu poczucia komfortowości życia.

Wykres nr 5. Ruchy migracyjne w latach 2005-2009.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2009.

Rozdział II. Pomoc społeczna w Powiecie Kieleckim-diagnoza

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie same pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz ma za zadanie zapobieganie tym sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną realizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Ponadto pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania w zakresie pomocy społecznej zostały określone w ustawie o pomocy społecznej.

II.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej realizowane przez gminy.

Polityką społeczną w gminach zajmują się ośrodki pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy należą m.in.:

- 1. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłków oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.*
- 2. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych.*
- 3. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych.*
- 4. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych.*
- 5. Dożywianie dzieci.*
- 6. Sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym.*
- 7. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.*

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonuje 19 ośrodków pomocy społecznej (OPS), w tym 4 ośrodki miejsko-gminne (w Bodzentynie, Chęcinach, Chmielniku i Daleszycach) i 15 gminnych ośrodków pomocy społecznej (w Bielinach, Górnem, Łagowie, Łopusznie, Masłowie, Miedzianej Górze, Mniowie, Morawicy, Nowej Słupi, Piekoszowie, Pierzchnicy, Rakowie, Sitkówce-Nowinach, Strawczyni i Zagnańsku).

Według stanu na dzień 31.12.2009r w gminach powiatu kieleckiego zatrudnionych było 238 osób, a tym samym liczba pracowników zwiększyła się o 13 osób w porównaniu z rokiem poprzednim. W OPS powiatu kieleckiego zatrudnionych było w 2009 roku 210 osób, natomiast w roku poprzednim - 197

pracowników. Pozostałe osoby (18) stanowią zatrudnieni w środowiskowych domach samopomocy i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym. Powyższy wzrost wiąże się z koniecznością spełnienia przez gminy ustawowego wymogu zatrudnienia do końca 2009 r. pracowników socjalnych, tak aby na każde 2000 mieszkańców przypadła 1 pracownik współpracujący z rodzinami. Ponadto gminy skorzystały z możliwości ubiegania się o dodatkowe środki z EFS z przeznaczeniem na dodatkowe zatrudnienia.

Struktura zatrudnienia w gminach powiatu kieleckiego przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w roku 2009.

Gmina	Ogółem zatrudnienie		Ośrodki pomocy społecznej		Ośrodki wsparcia		środowiskowe domy samopomocy	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Bieliny	15	16	15	16	0	0	0	0
Bodzentyn	7	8	7	8	0	0	0	0
Chęciny	15	18	15	18	0	0	0	0
Chmielnik	22	24	13	15	9	9	9	9
Daleszyce	12	13	12	13	0	0	0	0
Górno	16	17	10	10	6	7	6	7
Łagów	4	4	4	4	0	0	0	0
Łopuszno	13	15	13	15	0	0	0	0
Masłów	8	8	8	8	0	0	0	0
Miedziana Góra	7	8	7	8	0	0	0	0
Mniów	13	16	13	16	0	0	0	0
Morawica	16	16	10	10	6	6	6	6
Nowa Słupia	14	13	14	13	0	0	0	0
Piekoszów	26	19	19	13	7	6	7	6
Pierzchnica	9	8	9	8	0	0	0	0
Raków	3	4	3	4	0	0	0	0
Sitkówka-Nowiny	14	15	14	15	0	0	0	0
Strawczyn	5	7	5	7	0	0	0	0
Zagnańsk	6	9	6	9	0	0	0	0
Razem	225	238	197	210	28	28	28	28

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

W roku 2009r., ośrodki pomocy społecznej w gminach powiatu kieleckiego udzieliły wsparcia łącznie 9.106 rodzinom, w których liczba członków wynosiła 31.842 osoby. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje na terenie gmin Górnio, Bieliny i Daleszyce (ponad jeden tysiąc osób), natomiast najmniej świadczeń przyznano w gminach Pierzchnica, Miedziana Góra, Strawczyn i Łągów (niewiele ponad 500 osób). Liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest proporcjonalna do ogólnej liczby ludności danej gminy i stanowi ok. 10% ogółu mieszkańców. W roku 2008 liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu kieleckiego wyniosła odpowiednio 17.929 rodzin i 38.986 osób w rodzinach, a tym samym w porównaniu z rokiem 2009 spadła o prawie 50% w przypadku liczby rodzin, natomiast w przypadku liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia spadek wynosi jedynie 18%. Nadal więc liczba mieszkańców powiatu objętych pomocą społeczną jest duża, a dane powyższe mogą wskazywać na fakt, iż najwięcej klientów pomocy społecznej stanowią rodziny wielodzietne (z trojgiem dzieci i powyżej). Ponadto tendencja spadkowa liczby klientów pomocy społecznej może być wynikiem niezmiennego się od 4 lat kryterium dochodowego uprawniającego do wypłaty świadczeń z pomocy społecznej, a nie samej poprawy warunków życia mieszkańców powiatu. Duża grupa osób, która kilka lat temu korzystała ze świadczeń pomocy społecznej obecnie nie kwalifikuje się do wypłaty pomimo, iż pozostaje w trudnej sytuacji materialnej. Poniższa tabela przedstawia rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną w roku 2009 w gminach powiatu kieleckiego.

Tabela nr 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w roku 2009

Gmina	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)			
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin - ogółem	Liczba rodzin - na wsi	Liczba osób w rodzinach
Bieliny	1 164	588	588	2 459
Bodzentyn	838	522	433	1 798
Chęciny	894	614	449	1 846
Chmielnik	923	847	513	2 846
Daleszyce	1 094	706	569	2 612
Górno	1 286	641	641	2 553
Łagów	597	440	440	1 417
Łopuszno	834	467	467	1 592
Masłów	636	318	318	1 157
Miedziana Góra	563	490	490	1 702
Mniów	804	480	479	1 535
Morawica	775	365	365	1 248
Nowa Słupia	818	447	69	1 502
Piekoszów	763	394	394	1 456
Pierzchnica	542	263	263	980
Raków	787	375	375	1 298
Sitkówka-Nowiny	831	440	440	1 374
Strawczyn	570	311	311	1 211
Zagnańsk	585	398	395	1 256
Razem	15 304	9 106	7 999	31 842

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej w roku 2009 były bezrobocie stwierdzone w 3.984 rodzinach (23% wszystkich rodzin, którym udzielono pomocy), na drugim miejscu ubóstwo (3.678 rodzin, czyli prawie 21% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej), w dalszej kolejności długotrwała lub ciężka choroba (14% ogółu osób korzystających z pomocy), niepełnosprawność (12%) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego (ok.8%). Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia mieszka w gminach Daleszyce, Chęciny, Górnio a najmniej w gminach Raków, Łagów, Strawczyn. Z powodu ubóstwa najwięcej osób uzyskuje pomoc w Chęcinach, Łopusznie, Morawicy, Nowej Słupi i Piekoszowie, najmniej w gminach Raków, Daleszyce, Łagów, Sitkówka-Nowiny. Trudno jednoznacznie określić przyczynę takiego stanu rzeczy, jednak może to być spowodowane brakiem środków finansowych na wypłatę świadczeń dla wszystkich osób ubiegających się o pomoc.

Tabela nr 3. Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w powiecie kieleckim w roku 2009.

Lp	Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających		Liczba osób w rodzinach	
		2008	2009	2008	2009
1.	Ubóstwo	4.172	3.678	16.535	13.589
2	Sieroctwo	24	27	80	81
3	Bezdomność	51	65	88	104
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	795	766	4.594	4.347
5	Wielodzietność	668	632	4.049	3.772
6	Bezrobocie	4.235	3.984	16.696	14.894
7	Niepełnosprawność	2.121	2.039	6.504	5.996
8	Długotrwała lub ciężka choroba	2.516	2.512	8.611	8.053
9	Bezradność w sprawach opiek.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego	1.624	1.429	7.835	6.550
10	Rodziny niepełne	742	696	2.451	2.305
11	Rodziny wielodzietne	920	701	5.667	4.206
12	Przemoc w rodzinie	60	80	256	316
13	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
14	Alkoholizm	496	480	1.875	1.719
15	Narkomania	3	3	5	5
16	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	50	61	108	107
17	Zdarzenia losowe	69	56	207	185
18	Sytuacja kryzysowa	55	26	182	67
19	Kłęska żywiołowa	17	7	71	27
Razem		18.618	17.242	75.814	66.323

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Z analizy danych przedstawionych w tabeli wynika również, że w porównaniu z rokiem 2008 liczba klientów pomocy społecznej spadła o ok. 5%, jednak liczba osób objętych pomocą jest nadal dość wysoka i stanowi ponad 32% ogółu mieszkańców powiatu. Grupy społeczne najbardziej zagrożone ubóstwem lub bezrobociem w powiecie to ludzie młodzi, w tym dzieci. W wyniku przemian gospodarczych nasilają się problemy związane z konfliktami w rodzinie, przemocą, rozpadem małżeństw, porzucaniem dzieci, przestępczością. Wzrasta liczba klientów pomocy społecznej, którzy utracili zdolność radzenia sobie w trudnych sytuacjach, co potęguje dziedziczną bezradność, a w związku z tym zanotowano przyrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu: bezrobocia (o 27%), trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (wzrost o 20%) oraz z powodu przemocy w rodzinie (o ponad 33%). Jest to z pewnością zjawisko niepokojące. Najwięcej rodzin objętych pomocą społeczną stanowią rodziny z dziećmi 4-osobowe (24%) oraz osoby samotne (20%), jak również rodziny niepełne (13%), a także emeryci i renciści (ponad 17% ogółu osób objętych pomocą). W zdecydowanej większości klienci ośrodków pomocy społecznej korzystają z finansowych form wsparcia, ale są również osoby, którym udzielana jest pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej; w roku 2009r była to grupa 1.910 rodzin na terenie całego powiatu kieleckiego.

Ze względu na trudną sytuację ekonomiczną wielu gospodarstw domowych ośrodki pomocy społecznej udzielają rodzinom wsparcia w postaci dożywiania, poprzez przyznawanie talonów na zakup żywności oraz obiadów dla dzieci w szkołach ze środków administracji rządowej przyznawanych specjalnie na ten cel.

Tabela nr 4. Mieszkańcy powiatu kieleckiego objęci rządowym programem dożywiania w roku 2008.

Gmina	Rzeczywista liczba osób objętych programem			
	Ogółem	dzieci do 7 roku życia	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej
Bieliny	1 619	230	791	598
Bodzentyn	903	77	533	293
Chęciny	1 426	231	474	801
Chmielnik	954	100	658	196
Daleszyce	1 509	132	703	674
Górno	2 520	336	1 099	1 085
Łagów	838	104	446	288
Łopuszno	682	77	427	194
Masłów	720	93	424	203
Miedziana Góra	846	65	360	421
Mniów	927	147	515	318
Morawica	920	112	502	306
Nowa Słupia	1 185	143	715	327
Piekoszów	1 030	170	550	310
Pierzchnica	1 256	129	652	475
Raków	707	78	412	217
Sitkówka-Nowiny	1 056	92	390	574
Strawczyn	792	75	414	303
Zagnańsk	846	34	413	399
Razem	20 736	2 425	10 478	7 982

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Tabela nr 5. Mieszkańcy powiatu kieleckiego objęci rządowym programem dożywiania w roku 2009.

Gmina	Ogółem	dzieci do 7 roku życia	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej
Bieliny	1 574	173	741	660
Bodzentyn	819	87	468	264
Chęciny	1 042	155	400	515
Chmielnik	894	91	653	150
Daleszyce	1 580	193	600	787
Górno	2 430	315	1 072	1 043
Łagów	1 075	100	750	225
Łopuszno	670	93	460	149
Masłów	993	166	529	298
Miedziana Góra	822	59	302	461
Mniów	895	136	456	335
Morawica	844	95	477	272
Nowa Słupia	837	97	435	305
Piekoszów	965	152	550	263
Pierzchnica	813	102	333	424
Raków	661	87	363	211
Sitkówka-Nowiny	682	92	225	365
Strawczyn	703	61	362	280
Zagnańsk	1 119	74	470	575
Razem	19 418	2 328	9 646	7 582

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Z powyższej tabeli wynika, że liczba osób objętych programem dożywiania utrzymuje się na stałym poziomie, chociaż w roku 2009 zanotowano niewielki spadek liczby osób, którym przyznano świadczenie (o ok. 5%).

W ramach udzielanej pomocy w gminach funkcjonują również prowadzone i finansowane z budżetu gminy inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj. ośrodki wsparcia, świetlice środowiskowe, w tym środowiskowe domy samopomocy (ŚDS). Na terenie powiatu działa 5 ŚDS dla 120 osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie w gminach: Chmielnik, Górno, Piekoszów i Morawica, dla których organem prowadzącym jest gmina, natomiast w gminie Mniów organem prowadzącym jest inny podmiot. W środowiskowych domach samopomocy uczestnicy korzystają z zajęć terapeutyczno – rehabilitacyjnych mają możliwość rozwijać sprawność ruchowo-manipulacyjną, w zajęciach o charakterze psychoterapeutycznym, dzięki którym nabywają umiejętności współpracy w grupie. Odbywają się również treningi umiejętności społecznych ze wszystkich sfer życia potrzebnych do samodzielnego funkcjonowania. Ponadto na terenie Powiatu Kieleckiego funkcjonuje 57 świetlic środowiskowych, w tym 5 socjoterapeutycznych i 5 prowadzonych przez Kościół i organizacje kościelne.

Mapa nr 1 Świetlice środowiskowe znajdujące się na terenie gmin Powiatu Kieleckiego.

● świetlice środowiskowe

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.

Przemoc wg ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określana jest jako: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną i wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Z badań dotyczących rodzin, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych, do których jest wzywana.

W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomagania jej ofiarom angażuje się wielu profesjonalistów i wolontariuszy, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Zajmowanie się przemocą domową wymaga zarówno wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozwagi w trakcie interwencji. Bardzo ważną rolę w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy pełni pomoc psychologiczna.

Na terenie powiatu kieleckiego przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie zajmują się również ośrodki pomocy społecznej oraz Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działające przy OPS. W ramach udzielanej pomocy w roku 2008r działało 8 punktów konsultacyjnych, natomiast w 2009 roku pięć punktów konsultacyjnych w gminach: Bodzentyn, Górno, Masłów, Mniów, Morawica, które udzielały bezpłatnych porad również dla osób uwikłanych w przemoc domową.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających ze wsparcia punktów konsultacyjnych działających w gminach powiatu kieleckiego.

Tabela nr 6. Pomoc udzielona przez punkty konsultacyjne dla mieszkańców powiatu kieleckiego.

L p	Gmina	Liczba osób korzystających w roku 2008	Liczba osób korzystających w roku 2009
1	Bieliny	50	-
2	Bodzentyn	50	40
3	Górno	37	79
4	Masłów	110	39
5	Mniów	65	56
6	Morawica	7	70
7	Sitkówka-Nowiny	30	-
Razem		349	284

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, iż pomimo ogólnej tendencji spadkowej w zarejestrowanych przypadkach zgłoszonych porad, dwie gminy Górno i Morawica zanotowały wzrost zainteresowania udzielanymi przez punkty informacjami. Ponadto warto zauważyć, iż większość gmin powiatu nie posiada tego rodzaju możliwości wsparcia potencjalnych klientów, a tym samym większość mieszkańców nie korzysta z fachowej pomocy i wskazówek co do dalszego postępowania w indywidualnych sprawach. Niektóre z tych osób trafiają do innych placówek bądź do PCPR w Kielcach, gdzie uzyskują niezbędne informacje lub są kierowani do innych instytucji w przypadku konieczności zastosowania długoterminowej terapii.

Z kolei pomoc w formie interwencji kryzysowej udzielana jest ze strony ośrodków pomocy społecznej w gminach, w których nie funkcjonują punkty konsultacyjne. W tej kwestii zauważalny jest wyraźny wzrost odnotowanych

przypadków udzielonej pomocy przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej. W roku 2008 z pomocy skorzystało 161 osób w 139 rodzinach, głównie w gminach Masłów (110 rodzin), Morawica (21), Piekoszów (22), a w roku następnym nastąpił wzrost o ok. 80% przypadków wymagających interwencji pracowników ośrodka pomocy społecznej.

Tabela nr 7. Pomoc udzielona przez OPS powiatu kieleckiego w formie interwencji kryzysowej w roku 2009.

Gmina	Interwencja kryzysowa		
	liczba osób, którym udzielono pomocy	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Bieliny	0	0	0
Bodzentyn	0	0	0
Chęciny	0	0	0
Chmielnik	0	0	0
Daleszyce	6	6	29
Górno	26	16	72
Łagów	0	0	0
Łopuszno	1	1	3
Masłów	39	13	52
Miedziana Góra	0	0	0
Mniów	0	0	0
Morawica	27	27	106
Nowa Słupia	0	0	0
Piekoszów	2	2	5
Pierzchnica	0	0	0
Raków	0	0	0
Sitkówka-Nowiny	0	0	0
Strawczyn	0	0	0
Zagnańsk	191	60	191
Razem	292	125	458

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Biorąc pod uwagę powód udzielonej pomocy w zdecydowanej większości interwencja dokonywana była w związku z przemocą w stosunku do małoletnich dzieci (16 interwencji w roku 2008 i aż 66 interwencji w roku 2009), współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych (112 osób w 2008 roku, 50 osób w roku 2009), osób niepełnosprawnych oraz osób powyżej 60 roku życia (2-4 przypadków rocznie).

Specyfika sytuacji sprawia, że sprawcy przemocy w niewielkim stopniu zostają objęci działaniami ze strony instytucji, które nie posiadają narzędzi i możliwości interwencji w pożądanym zakresie. W roku 2008 działaniami interwencyjnymi ogółem objętych zostało 49 osób, w tym tylko 1 sprawca został odizolowany od swoich ofiar. Wobec żadnego ze sprawców przemocy nie zastosowano eksmisji z lokalu mieszkalnego lub prac społecznie użytecznych czy też żaden ze sprawców nie uczestniczył w programach korekcyjno-edukacyjnych. W roku 2009 działaniami interwencyjnymi objęto tylko 17 osób, w tym 3 sprawców zostało odizolowanych od dotychczasowego środowiska rodzinnego.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że ośrodki pomocy społecznej prawdopodobnie nie wykazują wszystkich przypadków interwencji kryzysowej udzielonej mieszkańcom gminy, w tym również za pośrednictwem PCPR w Kielcach. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie otrzymuje w ciągu roku kilka informacji od osób anonimowych lub osób z najbliższego otoczenia z prośbą o wgląd w sytuację rodzin z terenu powiatu kieleckiego. Po otrzymaniu takiej wiadomości każda z nich jest weryfikowana i konsultowana z ośrodkiem pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny. W przypadku braku możliwości udzielenia pomocy we własnym zakresie, PCPR deklaruje współpracę przy rozwiązywaniu problemów rodziny. W roku 2009 zanotowano 6 zgłoszeń o potrzebie wglądu w sytuację rodziny (wszystkie sprawy dotyczyły małoletnich dzieci), w tym 4 odnosiły

się do gminy Chmielnik oraz po 1 z gmin Piekoszów i Strawczyn. W większości przypadków ośrodki pomocy społecznej po otrzymaniu informacji podjęły działania w kierunku pomocy rodzinom. Jedną ze zgłoszonych osób wymagającą długoterminowej specjalistycznej pomocy została objęta terapią psychologiczną oraz pomocą prawną w PCPR.

Problematyka przemocy w rodzinie pozostaje nadal kwestią bardzo trudną. W roku 2010 weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która kładzie duży nacisk na działania interwencyjne oraz pomoc ofiarom przemocy, tak aby wzmocnić ochronę ofiar przemocy, m.in. przez skuteczną izolację sprawców od ofiar przemocy, przez środki separujące np. zakaz zbliżania czy nakaz opuszczenia wspólnego mieszkania. Ustawa wprowadza bezpłatną obdukcję, przewiduje także obowiązkową terapię dla sprawców przemocy. Nowelizacja uprawnia pracowników socjalnych do interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka. Decyzja taka nie może być podejmowana jednoosobowo, ale wspólnie z funkcjonariuszem policji i przedstawicielem służby zdrowia. Daje także rodzicom prawo do odwołania się od tej decyzji. Wprowadza także wymóg tworzenia w każdej gminie zespołów interdyscyplinarnych złożonych z przedstawicieli służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy. Tego rodzaju działania mają usprawnić system udzielanej pomocy.

Mieszkania dla osób wymagających wsparcia.

Mieszkania socjalne.

W myśl art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy. Zgodnie z art.4 ust.2 gmina na zasadach i w wypadkach przewidzianych w w/w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

W związku z przygotowaniem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wystosowano do 19 gmin powiatu kieleckiego pismo z prośbą o udzielenie informacji nt: posiadanych zasobów lokali socjalnych przeznaczonych dla osób o niskich dochodach oraz mieszkańców chronionych. Zwrócono się również z propozycją o przedłożenie ewentualnych wspólnych projektów do Strategii, w tym rozwiązujących problemy mieszkaniowe.

Otrzymano odpowiedź z 17 gmin: Bieliny, Bodzentyn, Chęciny, Górno, Morawica, Pierzchnica, Miedziana Góra, Łopuszno, Strawczyn, Mniów, Zagnańsk, Chmielnik, Nowa Słupia, Daleszyce, Piekoszów, Łagów, Raków.

Spośród nich: Strawczyn, Górno, Zagnańsk nie dysponują lokalami socjalnymi. Budowę nowych lokali socjalnych planują Chęciny, Chmielnik i Zagnańsk. Gminy Chmielnik i Zagnańsk wnioskuje o wsparcie finansowe powiatu w tym zakresie.

Mieszkania chronione:

Zostały zdefiniowane w ustawie o pomocy społecznej jako świadczenie niepieniężne udzielane ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę, osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, nie wymagających usług całodobowych.

Żadna z 17 gmin nie zgłosiła posiadania mieszkania chronionego. Gmina Piekoszów zadeklarowała oddanie w 2010r. trzech mieszkań chronionych. Natomiast gmina Mniów zamierza uruchomić takie mieszkanie w najbliższym czasie. Ponadto żadna z gmin nie posiada budynku, który mógłby być przeznaczony na mieszkanie chronione.

II.2. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez powiat.

II.2.1. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne-powiatowe centra pomocy rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach zostało powołane Uchwałą Rady Powiatu w Kielcach Nr VII/8/99 z dnia 24 marca 1999r. Centrum jest jednostką budżetową wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej, wykonującą zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej).

Do zadań własnych powiatu określonych w w/w ustawie należą m.in.:

- 1) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 2) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
- 3) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- 4) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
- 5) pomoc w integracji ze środowiskiem oraz przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze

typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- 6) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 7) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 8) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 9) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 10) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 11) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

W ramach systemu pomocy społecznej w powiecie kieleckim funkcjonują rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, domy pomocy społecznej.

Rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Wśród zadań własnych powiatu z zakresu pomocy społecznej przeważają te, które dotyczą funkcjonowania rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a więc zadania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych są alkoholizm rodziców, przemoc fizyczna i psychiczna względem członków

rodziny, choroby, wyjazd rodziców poza granice kraju, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradność życiowa, śmierć obojga rodziców lub jednego z nich. Warto podkreślić, że spośród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych tylko 13% stanowią sieroty zupełne, natomiast 40% dzieci to tzw. półsieroty, z których jedno z rodziców nie żyje.

Tabela nr 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu kieleckiego w latach 2008-2009.

Rodzaj rodziny zastępczej	2008	2009
Rodziny spokrewnione	189	113
Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	179	162
Rodziny niespokrewnione	12	14
Liczba dzieci w rodzinach niespokrewnionych	19	22
Rodziny zawodowe wielodzietne	6	8
Liczba dzieci w rodzinach zawodowych wielodzietnych	48	45
Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1
Liczba dzieci w rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego	10	7

Źródło: sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

Dane zawarte w tabeli wskazują, że liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie, chociaż liczba rodzin spokrewnionych nieznacznie spadła. Pozytywnym zjawiskiem jest niewielki, ale systematyczny wzrost liczby rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem oraz rodzin zawodowych niespokrewnionych, co jest efektem działań podejmowanych przez PCPR w związku z pozyskiwaniem kandydatów na rodziny zastępcze i współpraca z Katolickim Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym w Kielcach i innymi instytucjami propagującymi rodzicielstwo zastępcze. Osoby pełniące funkcje zawodowych

wielodzietnych rodzin zastępczych spełniają warunki określone przepisami prawa niezbędne do sprawowania opieki nad dziećmi.

Nadal jednak zdecydowaną większość stanowią rodziny spokrewnione.

W zdecydowanej większości funkcję rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem pełnią dziadkowie (ponad 55%), rzadziej ciocia i wujek (ok.24%), a następnie starsze rodzeństwo (19%). Prawie $\frac{1}{4}$ wszystkich umieszczonych w rodzinach spokrewnionych dzieci korzysta z różnego rodzaju specjalistycznych konsultacji lub porad, zarówno jednorazowo jak i w formie długoterminowej terapii lub leczenia.

Na podstawie wywiadów środowiskowych sporządzonych przez PCPR i ośrodki pomocy społecznej można stwierdzić, że zdecydowana większość rodziców biologicznych (ok. 90%) nie podejmuje żadnych działań w celu poprawy swojej sytuacji lub też podejmowane przez nich działania nie dają żadnych efektów. Taki stan rzeczy jest spowodowany brakiem dostatecznej liczby wykwalifikowanej kadry (pracowników socjalnych, psychologów, pedagogów i innych), która byłaby w stanie w odpowiednim momencie

i przy pomocy odpowiednich narzędzi podjąć działania skierowane do rodziców biologicznych w celu poprawy ich sytuacji życiowej, tak aby dzieci mogły powrócić do domu rodzinnego. Ponadto w wielu przypadkach brak jest odpowiedniej motywacji i chęci ze strony rodziców do podjęcia jakichkolwiek działań, co również utrudnia proces reintegracji rodziny.

Tabela nr 2. Rodzinne formy opieki zastępczej funkcjonujące w 2009r. w gminach powiatu kieleckiego.

GMINA	RODZINY SPOKREWNI ONE	RODZINY NIESPOKREWNI ONE	RODZINY ZAWODOWE WIELODZIETNE	RODZINA O CHARAKTERZE POGOTOWIA	RAZEM
Bieliny	5	-	-	-	5
Bodzentyn	9	-	1	-	10
Chęciny	6	1	-	-	7
Chmielnik	2	1	1	-	4
Daleszyce	5	2	2	-	9
Górno	4	2	-	-	6
Łagów	3	-	-	-	3
Łopuszno	8	-	-	-	8
Masłów	2	-	1	1	4
Miedziana Góra	7	1	-	-	8
Mniów	8	1	-	-	9
Morawica	8	1	1	-	10
Nowa Słupia	6	-	-	-	6
Piekoszów	7	3	1	-	11
Pierzchnica	1	-	-	-	1
Raków	5	1	-	-	6
Sitkówka-Nowiny	12	-	-	-	12
Strawczyn	7	-	-	-	7
Zagnańsk	8	1	1	-	10
Razem	113	14	8	1	136

Źródło: Sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

W latach 2008-2009r. w powiecie kieleckim funkcjonowało 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu – rodzinny dom dziecka dysponujących 41 miejscami. Wszystkie placówki rodzinne spełniają wymagane standardy opieki i wychowania i w związku z tym otrzymały zezwolenia wydane decyzją Wojewody Świętokrzyskiego na prowadzenie placówki całodobowej typu rodzinnego na czas nieokreślony.

Większość dzieci przebywających w placówkach objętych jest stałą opieką lekarzy specjalistów, a w 4 RDD przebywają dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością. Ponadto z uwagi na opóźnienia rozwojowe i edukacyjne wymagają ciągłej stymulacji, zajęć wyrównawczych i systematycznej pracy wychowawców.

W 2008r. placówki rodzinne finansowane były z budżetu Powiatu Kieleckiego i wydatkowano na ten cel środki finansowe w łącznej wysokości **740.567,05 zł** oraz otrzymały dotacje od Wojewody Świętokrzyskiego w wysokości łącznej **26.970,00 zł**. W 2009r. rodzinne domy dziecka finansowane były wyłącznie z budżetu Powiatu Kieleckiego i wydatkowano na ten cel środki finansowe w łącznej wysokości **849.935,99 zł**, a tym samym koszt utrzymania tego typu placówek wzrósł o ok. 10%.

Ponadto zgodnie z art. 86 ust.2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej, Powiat Kielecki jako właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dzieci przed skierowaniem do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub umieszczeniem w rodzinie zastępczej ponosi wydatki na utrzymanie wychowanków w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania w danej placówce lub w kwocie odpowiadającej wydatkom na dzieci w rodzinach zastępczych na podstawie zawartych porozumień między samorządami powiatowymi.

Tabela nr 3. Umieszczenia dzieci pochodzących z powiatu kieleckiego na terenie innych powiatów w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2009.

Forma opieki zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w roku 2008	Liczba dzieci umieszczonych w roku 2009	Koszt realizacji porozumień między powiatami w roku 2008	Koszt realizacji porozumień w między powiatami roku 2009
Rodziny zastępcze	8	9	87.837,53zł	89.447,07zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	43	25	948.751,09zł	933.165,65zł
Razem	51	34	1.036.588,62zł	1.022.612,72zł

Źródło: Sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

Dane przedstawione w tabeli wskazują, iż w porównaniu do lat ubiegłych liczba dzieci pochodzących z Powiatu Kieleckiego a umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów zmniejszyła się (w 2007r. na terenie innych powiatów przebywało 61 dzieci, w 2008r.– 43 wychowanków, a w 2009r.–37 małoletnich), a tym samym środki finansowe, które Powiat był zobowiązany ponieść z tytułu częściowego pokrywania kosztów utrzymania dziecka w placówce były niższe (w 2007r. Powiat Kielecki wydatkował 1.127.105,52zł, w 2008r. 948 751,09zł, natomiast w 2009r.- 933 165,65zł). Łącznie Powiat Kielecki na pokrycie kosztów utrzymania dzieci zarówno we własnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, jak i na terenie innych powiatów wydatkował w roku 2008 kwotę **1.689.318,14zł**, natomiast w 2009r kwotę **1.783.101,64 zł**, co przy mniejszej liczbie dzieci w placówkach spowodowane jest zwiększającymi się kosztami ich utrzymania. Z kolei liczba dzieci pochodzących z powiatu kieleckiego a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

utrzymuje się od kilku lat na stałym poziomie (np. w porównaniu z rokiem 2008 zwiększyła się o jedno dziecko, a tym samym nieznacznie wzrósł łączny koszt realizacji porozumień zawartych z innymi powiatami).

Powiat Kielecki otrzymuje również zwrot kosztów utrzymania dzieci pochodzących z innych powiatów, a przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu kieleckiego.

W roku 2008 zawartych było 16 porozumień w sprawie umieszczenia dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych, a ponadto obowiązywało 15 porozumień z poprzednich lat, tj. od roku 2004. Kwota przekazana z tego tytułu przez inne powiaty wyniosła **258.984,44zł**. W roku 2009 zawarto 19 nowych porozumień dotyczących pokrywania kosztów utrzymania dzieci pochodzących z innych powiatów, a ponadto obowiązywało 25 innych zawartych w latach poprzednich. W 2009r kwota przekazana z tego tytułu przez inne powiaty wyniosła **359.627,33zł**. W porównaniu z rokiem 2008r liczba dzieci pochodzących z terenu innych powiatów a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Kieleckiego wzrosła o ok. 20%. Z kolei w placówkach rodzinnych na terenie powiatu kieleckiego w roku 2008 nie przebywało żadne dziecko pochodzące z poza powiatu. W roku 2009 w Rodzinnych Domach Dziecka umieszczonych było 3 dzieci, za które koszty pobytu pokrywały powiaty właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dzieci przed umieszczeniem w placówce.

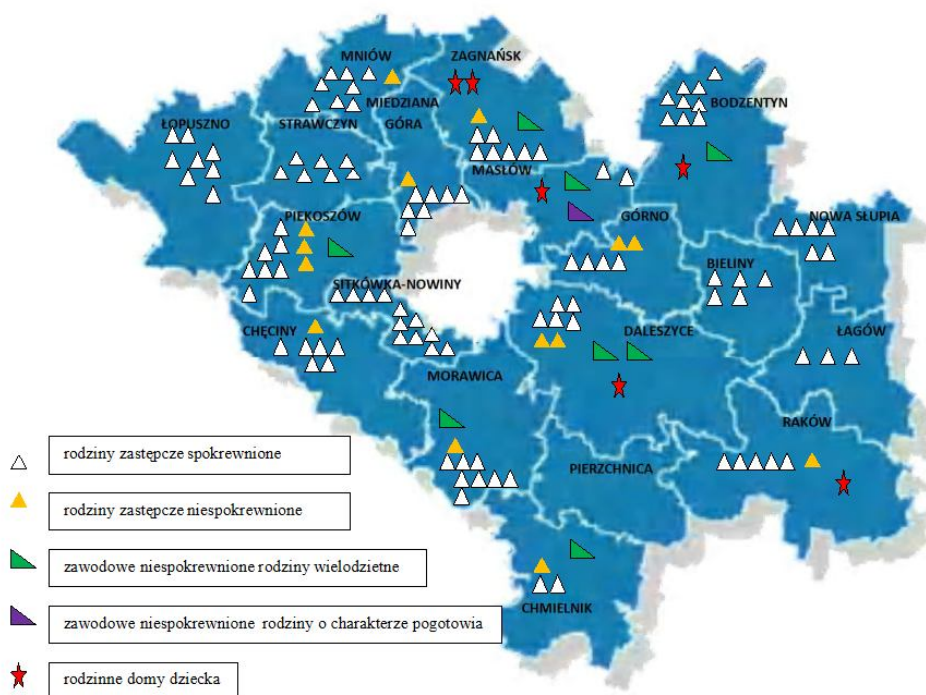
Tabela nr 4. Umieszczenia dzieci pochodzących z innych powiatów w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu kieleckiego w latach 2008-2009.

Forma opieki zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w roku 2008	Liczba dzieci umieszczonych w roku 2009	Koszt realizacji porozumień między powiatami w roku 2008	Koszt realizacji porozumień w między powiatami roku 2009
Rodziny zastępcze	31	44	258.984,44zł	359.627,33zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	3	-	37.829,04zł
Razem	31	47	258.984,44zł	397.456,37zł

Źródło: Sprawozdania własne PCPR w Kielcach

Z powyższych zestawień wynika, że w przypadku dzieci pochodzących z innych powiatów a przebywających na terenie powiatu kieleckiego zdecydowana większość znajduje się w rodzinach zastępczych niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei w odniesieniu do dzieci pochodzących z powiatu kieleckiego a przebywających na terenie innych powiatów ma miejsce odwrotna sytuacja. Zdecydowanie więcej dzieci jest umieszczonych w placówkach niż w rodzinach zastępczych. Taki stan rzeczy jest wynikiem braku dużej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego na terenie powiatu kieleckiego oraz dużego zapotrzebowania na umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną i w związku z tym koniecznością poszukiwania dla nich miejsca poza terenem powiatu. Większa liczba dzieci pochodzących z innych powiatów a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu jest wynikiem wzrastającej liczby rodzin zastępczych spokrewnionych, głównie dziadków, którzy opiekują się wnukami, które przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej zamieszkiwały w innych powiatach.

Rysunek nr 1. Formy opieki zastępczej funkcjonujące na terenie powiatu kieleckiego wg. stanu na dzień 31.12.2009r.

Szkolenia rodzin zastępczych.

Kandydatów na rodziców zastępczych pozyskuje się cyklicznie poprzez udział w każdym roku w akcji Wojewody Świętokrzyskiego pn. „Potrzebuję rodziców od zaraz” oraz przedsięwzięciach realizowanych przez PCPR: punkty informacyjne, artykuły prasowe itp.

Na podstawie umowy z Katolickim Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym w Kielcach w 2009 roku realizowane były zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej, dotyczące świadczenia usług konsultacyjno-diagnostycznych oraz prowadzenia szkoleń, poradnictwa i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z terenu powiatu kieleckiego.

W roku 2009 roku kolejni kandydaci (4 rodziny) rozpoczęli szkolenie na podstawie programu pn. „Dziecko czeka”, dla rodzin zastępczych i uzyskali

kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Jedna rodzina już funkcjonująca jako niespokrewniona uzyskała dodatkowe kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zawodowej specjalistycznej.

Usamodzielnienia.

Pomoc pieniężna na usamodzielnianie przeznaczona jest na zaspokajanie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na polepszenie warunków mieszkaniowych, stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pokrywanie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej. Środki przyznawane są na wniosek osoby usamodzielnianej po przedłożeniu programu usamodzielnienia i wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia.

W 2008r. procesem usamodzielnienia objęto 20 wychowanków, którzy opuścili **placówki opiekuńczo-wychowawcze**, a roku 2009 liczba ta wyniosła już 26 osób. Ogółem na pomoc dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2008r. wydano **76.453,09 zł**, natomiast w roku 2009 -**109.578,41 zł**.

Tabela nr 5. Proces usamodzielnienia wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2009.

Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
2008	20	68.185,80	1	5.388,00	3	14.779,29zł, w tym: 4.279,29zł (środki powiatu) 10.500zł (środki EFS)
2009	18	76.497,44	4	21.564,00	3	11.517,00

Źródło: Sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

Tabela Nr 6. Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych w latach 2008-2009.

Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
2008	105	340.381,00zł	1	1.647,00zł	24	111.980,00zł 59.480,00zł (środki powiatu) 52.500,00zł (środki EFS)
2009	115	316.143,42 zł	4	13.176,00 zł	9	26.882,00 zł

Źródło: sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

W roku 2008 proces usamodzielnienia toczył się względem 105 wychowanków rodzin zastępczych, natomiast w roku 2009 procesem usamodzielnienia objęto 115 wychowanków.

W roku 2008 najwięcej osób objętych procesem usamodzielnienia pochodziło z następujących gmin: Sitkówka-Nowiny (13 wychowanków), Piekoszów i Bieliny (po 12 wychowanków), Morawica (11), Daleszyce (9), Raków i Zagnańsk (po 8 wychowanków), natomiast najmniejsza liczba wychowanków zamieszkuje na terenie Mniowa (1 wychowanek) i Łagowa (2 wychowanków). Szczegółowe dane dotyczące tej kwestii przedstawia poniższa tabela. Najwięcej osób objętych procesem usamodzielnienia w roku 2009 pochodziło z następujących gmin: Bieliny (14 wychowanków), Morawica (13 wychowanków), Daleszyce, Piekoszów i Sitkówka-Nowiny (po 12 wychowanków), natomiast najmniejsza liczba wychowanków zamieszkuje na terenie Łagowa (2 wychowanków) i Mniowa (1 wychowanek). Szczegółowe dane dotyczące tej kwestii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 7. Pochodzenie osób usamodzielnianych wg gmin-stan na 31.12.2008r.

GMINA		KOBIETA	MEŹCZYZNA	RAZEM
Bieliny	R. Zast.	8	4	12
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Bodzentyn	R. Zast.	2	1	3
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Chęciny	R. Zast.	-	1	1
	P. Op.-Wych.	2	1	3
Chmielnik	R. Zast.	3	2	5
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Daleszyce	R. Zast.	6	3	9
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Górno	R. Zast.	1	3	4
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Łągów	R. Zast.	1	1	2
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Łopuszno	R. Zast.	1	2	3
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Masłów	R. Zast.	3	3	6
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Miedziana Góra	R. Zast.	2	3	5
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Morawica	R. Zast.	6	3	9
	P. Op.-Wych.	1	1	2
Mniów	R. Zast.	1	-	1
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Nowa Słupia	R. Zast.	1	3	4
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Piekoszów	R. Zast.	8	2	10
	P. Op.-Wych.	-	2	2
Pierzchnica	R. Zast.	4	-	4
	P. Op.-Wych.	1	2	3
Raków	R. Zast.	3	4	7
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Sitkówka-Nowiny	R. Zast.	8	2	10
	P. Op.-Wych.	2	1	3
Strawczyn	R. Zast.	-	5	5
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Zagnańsk	R. Zast.	4	4	8
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Razem		68	57	125

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Tabela nr 8. Pochodzenie osób usamodzielnianych wg. gmin–stan na 31.12.2009r.

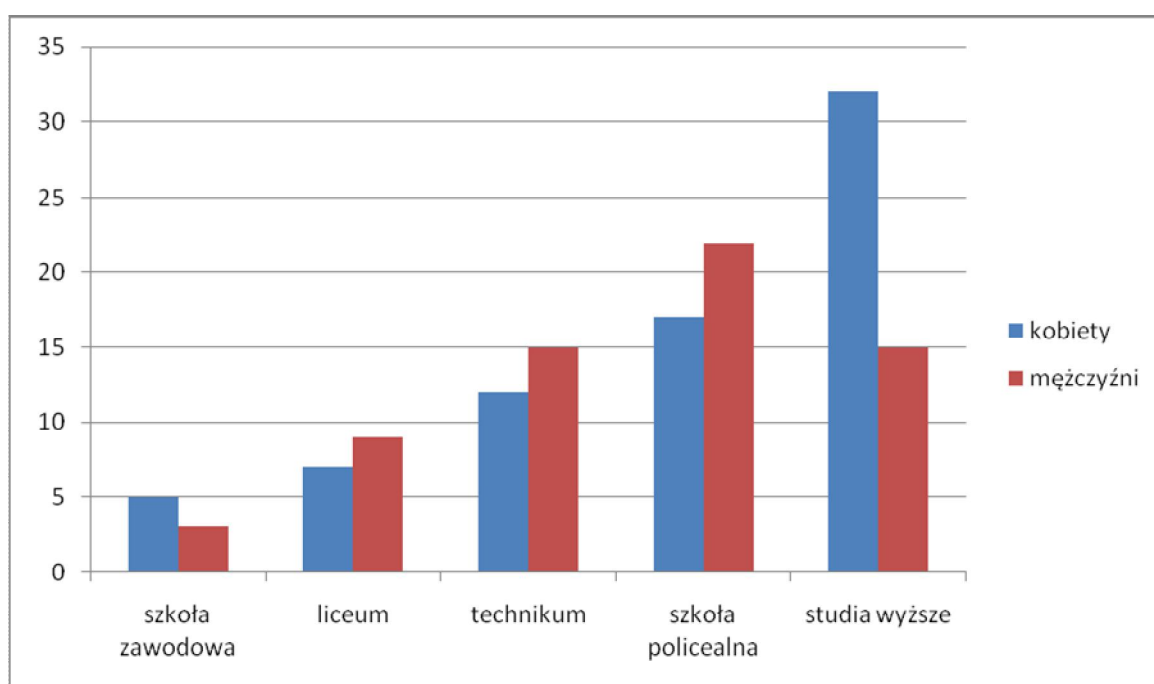
GMINA		KOBIETA	MEŹCZYZNA	RAZEM
Bieliny	R. Zast.	7	7	14
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Bodzentyn	R. Zast.	3	1	4
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Chęciny	R. Zast.	2	-	2
	P. Op.-Wych.	2	2	4
Chmielnik	R. Zast.	4	4	8
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Daleszyce	R. Zast.	8	3	11
	P. Op.-Wych.	1	-	1
Górno	R. Zast.	4	2	6
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Łągów	R. Zast.	1	1	2
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Łopuszno	R. Zast.	0	4	4
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Masłów	R. Zast.	3	3	6
	P. Op.-Wych.	2	-	2
Miedziana Góra	R. Zast.	1	4	5
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Morawica	R. Zast.	6	3	9
	P. Op.-Wych.	1	3	4
Mniów	R. Zast.	1	-	1
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Nowa Słupia	R. Zast.	3	1	4
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Piekoszów	R. Zast.	8	2	10
	P. Op.-Wych.	-	2	2
Pierzchnica	R. Zast.	3	-	3
	P. Op.-Wych.	2	2	4
Raków	R. Zast.	4	4	8
	P. Op.-Wych.	-	1	1
Sitkówka-Nowiny	R. Zast.	5	3	8
	P. Op.-Wych.	3	1	4
Strawczyn	R. Zast.	-	6	6
	P. Op.-Wych.	-	2	2
Zagnańsk	R. Zast.	2	2	4
	P. Op.-Wych.	-	-	-
Razem		76	65	141

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Zdecydowana większość osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze kontynuuje naukę na studiach wyższych, w następnej kolejności w szkołach policealnych, technikum lub licach, a najmniejsza w szkołach zawodowych.

Szczegółowe dane dotyczące tej kwestii przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1. Kontynuacja nauki przez usamodzielnianych wychowanków.

Źródło: Sprawozdania własne PCPR Kielce.

Szczególnie ważną kwestią dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, pochodzących z terenu powiatu kieleckiego jest uzyskanie mieszkania. Tylko nieliczne osoby mają możliwość pozyskania lokalu we własnym zakresie, dlatego też większość z podopiecznych po opuszczeniu placówki powraca do rodzinnego domu i środowiska, z którego wcześniej byli zabrani. W tej sytuacji są narażeni na powielanie wzorców i modelu życia rodziców i otoczenia, co w rezultacie kończy się często demoralizacją. W związku z tym można stwierdzić, że brak mieszkań chronionych i mieszkań socjalnych uniemożliwia młodym

ludziom opuszczającym placówki rozpoczęcie samodzielnego życia. Według danych PCPR w Kielcach **19(11K/8M)** wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych znajduje się w bardzo trudnej sytuacji mieszkaniowej, w tym osoby kwalifikujące się do zamieszkania, w mieszkaniu chronionym **6 (5 K/1 M)**. PCPR współpracuje z PUP oraz ośrodkami pomocy społecznej, szkołami oraz domami dziecka, których wychowankami były osoby pochodzące z terenu powiatu kieleckiego. Współpraca ta ma na celu pomoc wychowankom w integracji ze środowiskiem, w którym mieszkają lub do którego w przyszłości powrócą. W wyniku tych działań udało się przy wsparciu PCPR, placówek opiekuńczo-wychowawczych i OPS pozyskać mieszkania dla usamodzielnianych wychowanków-jedna wychowanka placówki opiekuńczo- wychowawczej otrzymała w roku 2009 mieszkanie z zasobów gminy Sitkówka – Nowiny, natomiast w roku 2010 mieszkania komunalne z zasobów gminy otrzymało 2 wychowanków (w Pierzchnicy i w Morawicy).

Mając na uwadze niesienie pomocy wychowankom i wsparcie w rozwiązywaniu ich problemów Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w roku 2008 realizowało projekt pn.: „Start w dorosłe życie”, który został dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt był realizowany w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Całkowity jego koszt wynosił **697.880,95zł**, w tym **599.712,00zł** dotacja rozwojowa (środki UE).

W projekcie wzięło udział 65 osób usamodzielnianych, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze. W czasie trwania projektu zrealizowano następujące zadania:

- *organizacja i finansowanie warsztatów w zakresie podniesienia kompetencji i umiejętności zawodowych,*
- *organizacja i finansowanie usług doradcy zawodowego,*

- *organizacja i prowadzenie poradnictwa psychologicznego,*
- *organizacja i finansowanie staży i przygotowania zawodowego,*
- *organizacja i finansowanie kursów, w tym kosztów pierwszorazowego egzaminu oraz badań profilaktycznych i specjalistycznych,*
- *sfinansowanie zajęć szkolnych, chesnego, pomocy dydaktycznych, naukowych, podręczników, opłata za akademik, bursę,*
- *pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych.*

Podobne działania są kontynuowane w roku 2010, w którym 30 osób usamodzielnianych zostało objętych różnymi formami pomocy w ramach aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej.

Ponadgminne domy pomocy społecznej (DPS).

Na terenie powiatu kieleckiego funkcjonują 2 ponadgminne domy pomocy społecznej, publiczne tj. DPS: w Zgórsku gm. Sitkówka – Nowiny z Filią w Rudzie Strawczyńskiej gm. Strawczyn (ogółem 130 miejsc, w tym 34 w Filii), który przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i DPS w Łagiewnikach gm. Chmielnik (185 miejsc) przeznaczony dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dom pomocy społecznej niepubliczny – 1 tj. DPS w Piekoszowie ul. Czarnowska (26 miejsc) przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Dom Pomocy Społecznej w Krajnie gm. Górno (12 miejsc) prowadzony przez Caritas Diecezji Kieleckiej został zlikwidowany z dniem 30 czerwca 2009r.

Ponadto na terenie gminy Pierzchnica funkcjonuje Dom Seniora im. Sue Ryder prowadzony przez Fundację im. Sue Ryder (56 miejsc).

W ramach działalności gospodarczej na terenie naszego powiatu prowadzony jest: „Dom Opieki Rodzinnej” w Pierzchnicy ul. Kardynała Wyszyńskiego

(50 miejsc) oraz Pielęgniarski Dom Opieki „Leśna Oaza” ul. Czerwona Góra gm. Chęciny (18 miejsc).

Domy pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami powinny świadczyć usługi na odpowiednim poziomie. Powiatowe domy stale podnoszą standard świadczonych usług.

DPS w Zgórsku z Filią w Rudzie Strawczyńskiej uzyskał wpis do rejestru Domów Pomocy Społecznej Wojewody Świętokrzyskiego w styczniu 2007r. Zezwolenie na prowadzenie DPS wydano na czas nieokreślony.

Pomimo uzyskania standardu w 2008 roku wymagane było wykonanie dodatkowych prac:

- zakończono adaptację poddasza, dobudowano klatkę schodową oraz windę osobową w budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej-koszt 114.391,09 zł. ze środków powiatu kieleckiego,
- wyremontowano pawilon nr 1 i 2 – koszt 1. 257. 775,18 zł., w tym: środki powiatu- 835. 246,18 zł. i środki PFRON 422 . 529 zł.
- rozbudowano garaż (pawilon nr 10) – koszt 54. 197 zł. ze środków powiatu.

Natomiast w 2009r. :

- zakończono modernizację pawilonu nr 9 (pralnia, szwalnia, warsztat techniczny) – koszt 1.561 383, 48 zł. – ze środków powiatu.

Obecnie trwa modernizacja budynku mieszkalnego wolnostojącego (dawne mieszkania pracownicze) z przeznaczeniem na pawilon mieszkalny w pełnym standardzie dla mieszkańców – koszt 1.278.000,00 zł.

Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach uzyskał wpis do rejestru Domów Pomocy Społecznej Wojewody Świętokrzyskiego w sierpniu 2002r. Zezwolenie na prowadzenie DPS wydano na czas określony, tj. do 31 grudnia 2006r.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami przedłużony został termin osiągnięcia standardów przez DPS-y do końca 2010r.

W związku z pracami zmierzającymi do osiągnięcia przez DPS obowiązującego standardu usług w 2008r. wykonano następujące zadania:

- zrealizowano rozbudowę budynku mieszkalnego Nr 2 o skrzydło Nr 2A (dobudowa budynku w miejsce istniejącej wiaty). Koszt ogółem 2.300 tys. zł. , w tym 800 tys. zł. które otrzymano z rezerwy ogólnej budżetu państwa,
- dokonano przebudowy i termomodernizacji budynku mieszkalnego oddziału III. Koszt ogółem 2.300 tys. zł., w tym 1.150 tys. zł. z budżetu państwa,
- wykonano projekt budowlany przebudowy i modernizacji budynku mieszkalnego oddział II-IV oraz kaplicy. Koszt ogółem: 162.26 tys. z budżetu powiatu.

Natomiast w 2009r.:

- zakończono rozbudowę budynku mieszkalnego Nr 2 o skrzydło Nr 2A, (dobudowa budynku w miejsce istniejącej wiaty). Koszt ogółem 2.299.737,08 zł., w tym 699.737,08 zł. - rezerwa ogólna budżetu państwa,
- zakończono przebudowę budynku mieszkalnego oddziału III. Koszt ogółem 2.299.378,71 zł. w tym 1.149.378,71 zł. - budżet powiatu,
- rozpoczęto przebudowę i modernizację budynku po magazynie płodów rolnych w tym: 570.000,68 zł. z budżetu powiatu i 570.000,00 zł. z budżetu państwa,
- wykonano projekt budowlano-wykonawczy wymiany i remontu sieci zewnętrznych. Koszt 45.140,00 zł.-środki budżetu powiatu,
- wykonano drogę pożarową i chodnik przy budynku mieszkalnym Nr 3 . Koszt 32.898.96 zł.-środki budżetu powiatu.

Inwestycje, które pozostały do realizacji w 2010r. w celu osiągnięcia wymaganego standardu w DPS Łagiewniki:

- w ramach działań termomodernizacyjnych wymiana sieci ciepłych i wodno-kanalizacyjnych - ok. 648.000,00 zł.
- przebudowa i termomodernizacja budynku mieszkalnego oddział II-IV- ok. 1.266.039,00 zł.

Dom Pomocy Społecznej w Piekoszowie ul. Czarnowska uzyskał wpis do rejestru Domów Pomocy Społecznej Wojewody Świętokrzyskiego w 2004r. Podmiotem prowadzącym DPS w Piekoszowie jest Caritas Diecezji Kieleckiej. Zezwolenie na prowadzenie wydano na czas nieokreślony.

Interwencja kryzysowa

Działalność CIK obejmuje świadczenie usług socjalnych, psychologicznych i hostelowych dostępnych całą dobę osobom i rodzinom z terenu Powiatu Kieleckiego, którzy znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Z usług tych ogółem skorzystało, w **2008r.-323 osoby, a w 2009r.-253**. Zadanie jest realizowane od roku 2006 zgodnie z umową zawartą na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pomiędzy Powiatem Kieleckim a „Caritas” Diecezji Kieleckiej, zlecającym prowadzenie usług przez placówkę Caritas tj.: Centrum Interwencji Kryzysowej (**CIK**) mieszcząca się przy ul. Urzędniczej nr 7 w Kielcach.

W 2008r na funkcjonowanie Ośrodka przekazano łącznie kwotę **63.000,00zł**, w tym ze środków powiatu **35.000,00zł** oraz **28.000,00zł** budżetu Wojewody, natomiast w roku 2009r na funkcjonowanie Ośrodka przekazano ze środków powiatu kwotę **35.000,00zł**.

Poradnictwo specjalistyczne.

Powiaty są zobowiązane do prowadzenia poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują

potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

W miarę potrzeb zgłaszanych przez klientów naszego Centrum, będących mieszkańcami powiatu kieleckiego, porad prawnych w różnym zakresie udziela radca prawny zatrudniony w PCPR. W roku 2008r. udzielono ogółem 108 porad w tym: z zakresu pomocy społecznej (19), prawa i ubezpieczeń społecznych (23), prawa rodzinnego (21), cywilnego (35), zagadnień z zakresu ochrony praw lokatorów (8) oraz prawa karnego (2). Natomiast w roku 2009r. z porad skorzystało 120 osób, w tym z zakresu pomocy społecznej (25), prawa i ubezpieczeń społecznych (21), prawa rodzinnego (28), cywilnego (36), zagadnień z zakresu ochrony praw lokatorów (6), prawa karnego (4). Na podstawie zebranych danych można stwierdzić, że zapotrzebowanie na powyższe usługi stale rośnie.

Porad psychologicznych udziela zatrudniony w PCPR **psycholog**, w warunkach gwarantujących anonimowość. W przypadku rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udziela wsparcia w miejscu zamieszkania rodziny.

W okresie od dnia 1 stycznia 2008r do dnia 31 grudnia 2008r dla mieszkańców powiatu kieleckiego udzielono łącznie 386 porad, w tym: 339 porad indywidualnych i 47 porad telefonicznych. Natomiast w ciągu roku 2009 mieszkańcom powiatu kieleckiego udzielono łącznie 156 porad psychologicznych, w tym: 127 porad indywidualnych i 29 porad telefonicznych. Najczęściej sygnalizowanym problemem były sytuacje kryzysowe wynikające z bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności z dorastającymi dziećmi, trudności dziecka w nauce, agresja, nadpobudliwość, kłopoty z koncentracją. Kolejna grupa petentów to osoby niezaradne życiowo, mające zaburzone relacje w rodzinie, problemy emocjonalne oraz brak poczucia własnej wartości.

Mieszkańcy powiatu kieleckiego wymagający porad i wsparcia specjalistów mogą skorzystać również z usług następujących instytucji: Świętokrzyskiego Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych: w Bodzentynie, Piekoszowie i Chmielniku.

Z usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bodzentynie, Chmielniku i Piekoszowie skorzystało w 2008 roku 3600 dzieci i młodzieży, natomiast w roku 2009 około 4100 dzieci i młodzieży oraz ich rodziców. Systemową terapią lub jej elementami zostało objętych 23 rodziny w roku 2008 i 24 rodziny w roku 2009.

Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach udzieliło łącznie 2150 porad psychologicznych rodzinom z powiatu kieleckiego, a 102 rodziny bądź małżeństwa skorzystało z systemowej terapii rodzin. W roku 2009 z porad psychologicznych skorzystało 1817 rodzin z powiatu kieleckiego, w tym 777 porad udzielono rodzinom lub małżeństwom w zakresie systemowej terapii rodzin, a 1040 porad dla rodziców z dzieckiem.

W 2009r z inicjatywy Wojewody Świętokrzyskiego zostało podpisane porozumienie o współpracy zawarte między instytucjami wyrażającymi gotowość współdziałania na rzecz umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, dotyczące funkcjonowania **Zespołów Interdyscyplinarnych przy Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie.**

W związku z powyższym na terenie powiatu kieleckiego we wrześniu 2009r. został powołany **Powiatowy Zespół Interdyscyplinarny**, w skład którego weszli przedstawiciele następujących instytucji: Komendy Miejskiej Policji, Sądu Rejonowego w Kielcach, Kuratorium Oświaty, Izby Lekarskiej, Kurii Kieleckiej oraz przedstawiciele Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Zadaniem Zespołu jest stworzenie wspólnej koalicji w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a przede wszystkim rozwiązywanie, diagnozowanie, opiniowanie i monitorowanie trudnych

problemów społecznych o charakterze ponadlokalnym, których ośrodki pomocy społecznej przy pomocy posiadanych zasobów nie są w stanie rozwiązać na własnym terenie. Posiedzenia Zespołu odbywają się w miarę zgłaszanych przez ośrodki pomocy społecznej potrzeb. W 2009 roku zespół otrzymał jedno zgłoszenie dotyczące przemocy w rodzinie, natomiast w roku 2010 zgłoszeń było 9.

Przedstawiona powyżej diagnoza problemów społecznych wskazuje na potrzebę ukierunkowania działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Zachodzące w ostatnich latach w Polsce zmiany ustrojowe i społeczno-gospodarcze wpłynęły w znacznym stopniu również na społeczeństwo powiatu kieleckiego.

Zjawiskami negatywnymi szczególnie odczuwalnymi jest wzrost bezrobocia, który zdecydowanie obniżył stopę życiową znacznej części ludności, w konsekwencji powodując kolejne ujemne zjawiska, m.in. alkoholizm, przemoc, niezaradność życiową, zaniedbania w stosunku do członków rodziny, a w szczególności dzieci.

W zakresie pomocy społecznej opieka nad dzieckiem i rodziną winna być podstawą wszelkich działań w powiecie, ponieważ właśnie w rodzinie następuje formowanie dziecka do życia społecznego i kształtowanie jego charakteru i nawyków. Wszelkie zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny wpływają na rozwój dzieci i ich funkcjonowanie w życiu dorosłym, a przez to na całą społeczność lokalną.

Trudne sytuacje życiowe, które spotykają rodziny mogą być krótkotrwałe (jednostkowe, przejściowe) lub długotrwałe. Niezależnie od trwałości bądź przejściowości takiej sytuacji, brak reakcji i pomocy może spowodować nieodwracalne zmiany w procesie funkcjonowania rodziny. Wsparcie zagrożonych rodzin winno odbywać się w kierunku przygotowania i realizacji programów w zakresie wychowania dzieci i w kierunku umiejętności rozwiązywania problemów życiowych.

Z informacji posiadanych przez PCPR wynika, że szczególnie ważną sprawą dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodzących z terenu powiatu kieleckiego jest uzyskanie mieszkania. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu utworzenie ponadgminnych mieszkań chronionych. Zauważyć jednak należy, że większe zapotrzebowanie występuje na mieszkania socjalne. Tworzenie tych mieszkań jest zadaniem własnym gminy. Należałoby jednak rozpatrzyć możliwość prawną i finansową współpracy z gminami w tym zakresie.

Rozdział III. Niepełnosprawność-diagnoza.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej **niepełnosprawność** oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Badania ogólnopolskie pozwalają stwierdzić, że sytuacja grupy osób niepełnosprawnych jest bardzo trudna.

Głównymi problemami z jakimi borykają się rodziny, w których choć jedna osoba jest niepełnosprawna, są problemy finansowe, gdyż jedno z rodziców (najczęściej matka) zmuszona jest zrezygnować z pracy zarobkowej na rzecz sprawowania opieki nad dzieckiem. Świadczenia z pomocy społecznej, które z założenia mają rekompensować utracone z tytułu niepełnosprawności dziecka dochody są na niskim poziomie, co powoduje, że wiele spośród tych ludzi ma trudną sytuację materialną i ograniczoną możliwość zaspokojenia istotnych potrzeb swoich członków. Niewystarczające zasoby materialne jakimi najczęściej dysponują rodziny wychowujące niepełnosprawne dziecko, przekładają się również na jakość opieki specjalistycznej. Najbardziej

problematiczna jest kwestia rehabilitacji ruchowej. Jej wysoki koszt, w przypadku korzystania z usług komercyjnych, stanowi barierę nie do przekroczenia. Natomiast oferta zabiegów nieodpłatnych jest niewystarczająca. Rehabilitacja lecznicza w wielu schorzeniach jest niezastąpiona, jej brak skutkować może niezdolnością do podjęcia obowiązków zawodowych, a nawet życiowych. Na tą typową sytuację mogą nałożyć się jeszcze dodatkowe uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym:

1. wcześniejsza trudna sytuacja bytowa,
2. wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań leczniczo – rehabilitacyjnych,
3. niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. Wymaga to odpowiedniego systemu interwencji kryzysowej stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia, stanowiącego warunek prewencji podstawowej.

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. W zetknięciu z niepełnosprawnością jednego ze swych członków, w rodzinie musi dokonać się ogromny proces, którego zasadniczymi elementami są osobista przemiana oraz właściwa reakcja grupy społecznej.

Często rodzice po uzyskaniu informacji, że ich dziecko jest niepełnosprawne, przeżywają bardzo silnie negatywne emocje. W rezultacie ulegają zakłóceniu (czasami bardzo poważnemu) relacje między członkami rodziny, szczególnie zaś między małżonkami oraz między rodzicami, a niepełnosprawnym

dzieckiem. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi gdyż często rezygnują z zatrudnienia dla zapewnienia opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem (najczęściej jest to matka), co skutkuje niskimi dochodami rodziny obecnie i w przyszłości.

Ponadto dość często zdarza się, że charakter schorzenia dziecka wymaga kosztownego leczenia farmakologicznego. Rodzice dzieci niepełnosprawnych szczególnie zamieszkujących w środowiskach wiejskich uskarżają się na brak zorganizowanej rehabilitacji. Związane jest to ze słabą kondycją finansową NFZ oraz trudnościami w dostaniu się do specjalisty w celu uzyskania skierowania na ćwiczenia usprawniające.

W związku z trudną sytuacją finansową wielu rodziców niepełnosprawnych dzieci, nie stać na rehabilitację w gabinecie prywatnym. Innymi problemami zgłaszanymi przez rodziny posiadającej niepełnosprawne dziecko są:

1. ograniczona możliwość wyboru zawodu z powodu niewystarczającej oferty szkolnictwa dla młodzieży niepełnosprawnej,
2. mała aktywność w zakresie korzystania z dóbr kultury.

Ponadto w dalszym ciągu osoby niepełnosprawne zgłaszają niedosyt informacji nt: systemu wsparcia i dostępnych działań pomocowych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

W powiecie kieleckim problem niepełnosprawności jest jednym z poważniejszych zjawisk. Liczba osób niepełnosprawnych oraz różnorodność problemów jakie rodzi niepełnosprawność sprawiają, że ta grupa osób powinna zajmować szczególne miejsce w polityce lokalnej. W związku z tym działania polityki społecznej powinny zmierzać do prowadzenia aktywnych działań na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie pracować na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki

korzystania z przysługujących im praw. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. W 2007r. aż 68,6% osób niepełnosprawnych nie miało wykształcenia średniego, a jedynie 5,7% posiadało wykształcenie wyższe. Osoby niepełnosprawne mają trudności w zdobyciu lub uzupełnieniu wykształcenia nie tylko na poziomie wyższym, ale także średnim, a nawet podstawowym. Z kolei niskie wykształcenie lub jego brak zmniejsza szanse osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Osoby niepełnosprawne w większym stopniu niż pełnosprawni, czują się wyobcowane z normalnego życia, dlatego w celu pełnej integracji ze społecznością lokalną potrzebują większej pomocy i wsparcia zarówno ze strony rodziny, organizacji pozarządowych, jak również odpowiednich służb samorządowych.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wynikają z trudności w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z braku zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Do postawienia trafnej diagnozy, niezbędna jest możliwie jak największa wiedza o rozmiarze zjawiska, sytuacji bytowej, społecznej, warunkach mieszkaniowych osób niepełnosprawnych.

Oszacowanie liczby i struktury osób niepełnosprawnych jest bardzo utrudnione z uwagi na duże zróżnicowanie ze względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, sytuację na rynku pracy.

Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Według jego wyników w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła blisko 5,5 mln, w tym około 4,5 mln posiadało prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności, a 4,3 mln były to osoby w wieku 15 lat i więcej. W 2002 roku co siódmy mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną. Według wyników kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)

prowadzonego przez GUS liczba osób niepełnosprawnych po 15 roku życia od tego czasu systematycznie spadała i w 2009 roku wynosiła około 3,5 mln osób, co stanowi 11,1% ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba rodzin w Polsce, których członkami są osoby niepełnosprawne wynosi ponad 3mln. Według danych GUS liczba osób niepełnosprawnych w powiecie kieleckim w 2002 roku w wieku 15 lat i więcej wynosiła 19 915 (w tym aktywni zawodowo – 4483 osób, pracujący – 4126 osób, bezrobotni – 357 osób, bierni zawodowo – 15 337 osób, osoby o nieustalonym statusie na rynku pracy – 95).

Tabela nr 1. Osoby niepełnosprawne według NSP z 2002 roku.

	Liczba ON	% ON w liczbie mieszkańców
Powiat Kielecki	20 647	10,5%
Województwo świętokrzyskie	183112	14,4%
Polska	5 567 711	14,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z NSP z 2002 roku.

Warto dodać, że według prognoz GUS dotyczących demografii, wskaźniki przedstawione w tabeli, będą systematycznie wzrastać. Prognozy przewidują, że zjawisko niepełnosprawności będzie się poszerzać, co stanowi i będzie stanowić coraz poważniejszy problem w lokalnej i globalnej polityce społecznej wobec tych osób.

Według orzecznictwa Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności, w 2009 r. wydano 4.295 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym 874 otrzymały osoby przed 16 rokiem życia. Wśród 3.421 orzeczonych dorosłych osób niepełnosprawnych znaczny stopień niepełnosprawności otrzymały 802 osoby, umiarkowany 1576 osoby i lekki 1043 osób.

Tabela nr 2. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla Powiatu Kieleckiego.

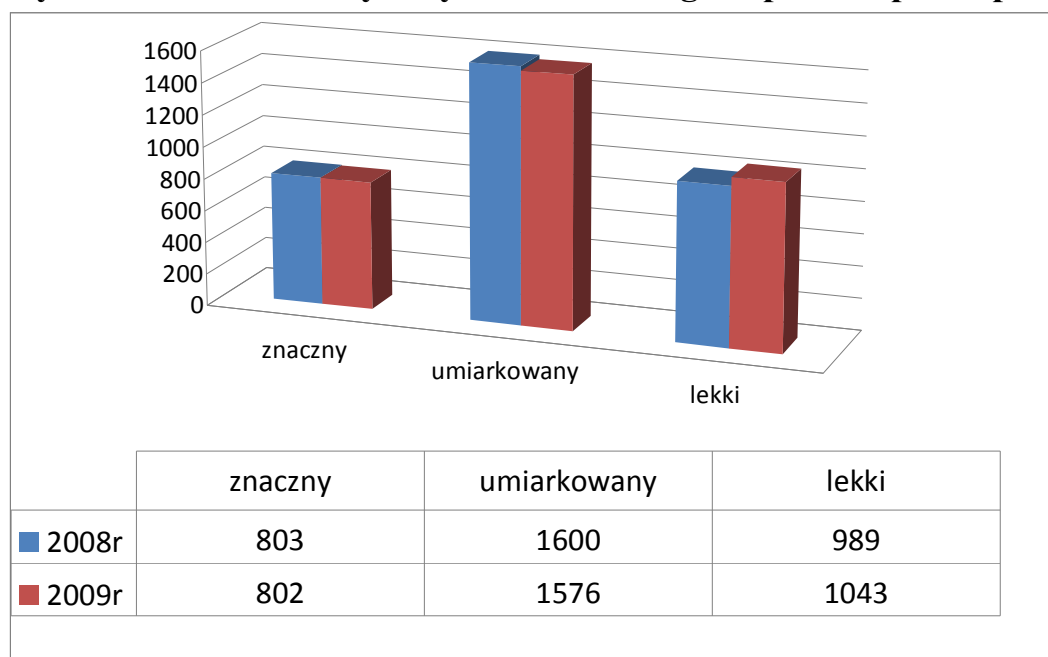
	2008	2009
wydane orzeczenia zaliczające do stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r. ż)	3.392	3.421
wydane orzeczenia zaliczające do osób niepełnosprawnych (osoby przed 16 r. ż)	993	874
Razem:	4.385	4.295

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za 2009 rok

Najczęściej występującą przyczyną niepełnosprawności wśród ogólnej liczby orzeczonych osób powyżej 16 roku życia, były choroby narządu ruchu (90 osób), choroby układu oddechowego i krążenia (82 osoby) i upośledzenie umysłowe (61 osób).

Znaczny stopień niepełnosprawności najczęściej otrzymują orzekani ze względu na schorzenia układu oddechowego i krążenia (249 osób) umiarkowany i lekki ze względu na schorzenia narządu ruchu. Najwięcej orzeczeń otrzymują osoby w wieku 41-60 lat, najmniej w wieku 26-40 lat. Mężczyźni niepełnosprawni stanowią większą grupę niepełnosprawnych niż kobiety.

Wykres nr 1. Liczba wydanych orzeczeń wg. stopnia niepełnosprawności.

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za 2009 rok

Tabela nr 3 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci, wykształcenia i zatrudnienia w 2009 roku (osoby powyżej 16 roku życia).

L. p.	symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
1	01-U	25	46	14	85	61	18	6	0	32	53	16	55	11	3	0	3	82
2	02-P	68	217	99	384	57	97	192	38	146	238	18	148	135	67	16	55	329
3	03-L	14	36	69	119	24	7	61	27	45	74	3	47	39	24	6	30	89
4	04-0	17	24	38	79	16	19	33	11	39	40	0	33	18	22	6	14	65
5	05-R	155	472	468	1095	90	143	652	210	615	480	31	387	372	250	55	347	748
6	06-E	0	21	17	38	21	12	5	0	22	16	0	19	12	4	3	6	32
7	07-S	249	375	168	792	82	44	374	292	341	451	37	373	222	131	29	122	670
8	08-T	47	46	23	116	23	17	54	22	40	76	2	74	33	30	4	8	108
9	09-M	71	48	14	133	11	15	83	24	100	33	2	43	41	37	10	23	110
10	10-N	117	167	106	390	47	53	198	92	182	208	24	141	121	84	20	83	307
11	11-I	39	124	27	190	49	33	75	33	102	88	7	67	52	50	14	37	153
	RAZEM:	802	1576	1043	3421	481	458	1733	749	1664	1757	140	1360	1056	702	163	728	2693

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za 2009 rok.

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-0 choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenia narządu ruchu, 06-E Epilepsja, 07-S choroby układów oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego.

Tabela nr 4 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci w 2009 roku (osoby przed 16 rokiem życia).

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	WIEK			PŁEĆ	
			0-3 lat	Od 4-7 lat	Od 8-16 lat	K	M
1	01-U	34	0	3	31	6	28
2	02-P	65	2	11	52	16	49
3	03-L	49	5	18	26	21	28
4	04-O	63	4	13	46	26	37
5	05-R	84	14	13	57	46	38
6	06-E	69	7	11	51	30	39
7	07-S	277	44	82	151	117	160
8	08-T	22	5	6	11	9	13
9	09-M	37	12	11	14	17	20
10	10-N	92	35	22	35	33	59
11	11-I	82	23	17	42	36	46
	RAZEM	874	151	207	516	357	517

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności za 2009 rok.

Objaśnienia:

01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenia narządu ruchu, 06-E Epilepsja, 07-S choroby układów oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego.

Edukacja osób niepełnosprawnych.

Z danych Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Kielcach wynika, że w szkołach prowadzonych przez Powiat Kielecki nie odbywa się nauczanie integracyjne, natomiast prowadzone są zajęcia dla uczniów niepełnosprawnych. Powiat Kielecki jest organem prowadzącym trzy poradnie psychologiczno-pedagogiczne w: Bodzentynie, Piekoszowie, Chmielniku. W okresie 2007–2009 ogółem liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego przez te poradnie wynosiła 455. Natomiast liczba wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego w latach 2007–2009 wynosiła 737.

III.1.Rehabilitacja społeczna.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym poprzez: pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

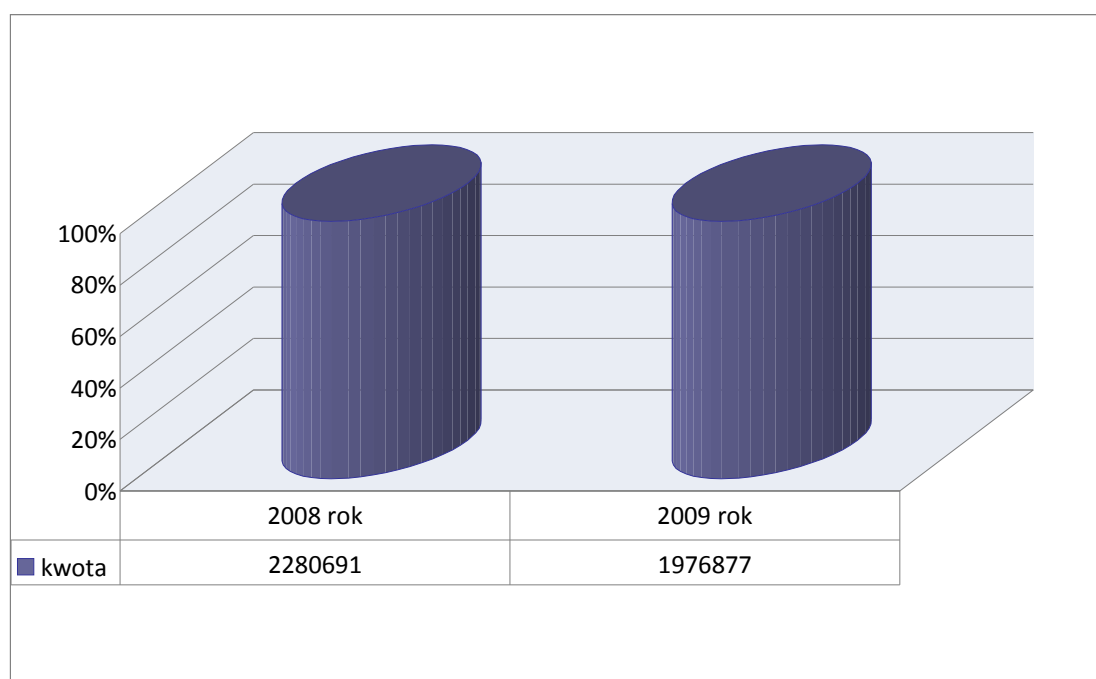
Podstawowe formy pomocy to dofinansowanie:

- *uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,*
- *likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,*
- *zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,*
- *kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,*

- *sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.*

Zadania te są finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i przyznawane powiatom wg algorytmu w każdym roku budżetowym. Wykorzystanie środków przez Powiat Kielecki przedstawiają niżej umieszczone wykresy i tabele.

Wykres nr 1. Wysokość środków PFRON otrzymanych przez powiat kielecki na zadania związane z rehabilitacją społeczną w 2008 i 2009 roku.

Źródło: Opracowanie PCPR w Kielcach.

Tabela nr 1. Wysokość środków PFRON przeznaczonych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2008 i 2009 roku.

l.p.	Nazwa zadania	Wysokość środków PFRON	
		2008 rok	2009 rok
1.	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	21.491, 80 zł	10.000,00 zł
2.	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	233.236,00 zł	110.966,00 zł
3.	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	769.301, 00 zł	580.275,00 zł
4.	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	357.564,20 zł	150.000,00 zł
5.	dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej	899.098,00 zł	1.125.636,00 zł
Razem:		2.280.691,00 zł	1.976.877,00 zł

Źródło: Opracowanie PCPR w Kielcach

Tabela nr 2. Liczba osób, która otrzymała dofinansowanie ze środków PFRON z zakresu zadań realizowanych przez PCPR w Kielcach w 2008 i 2009 roku.

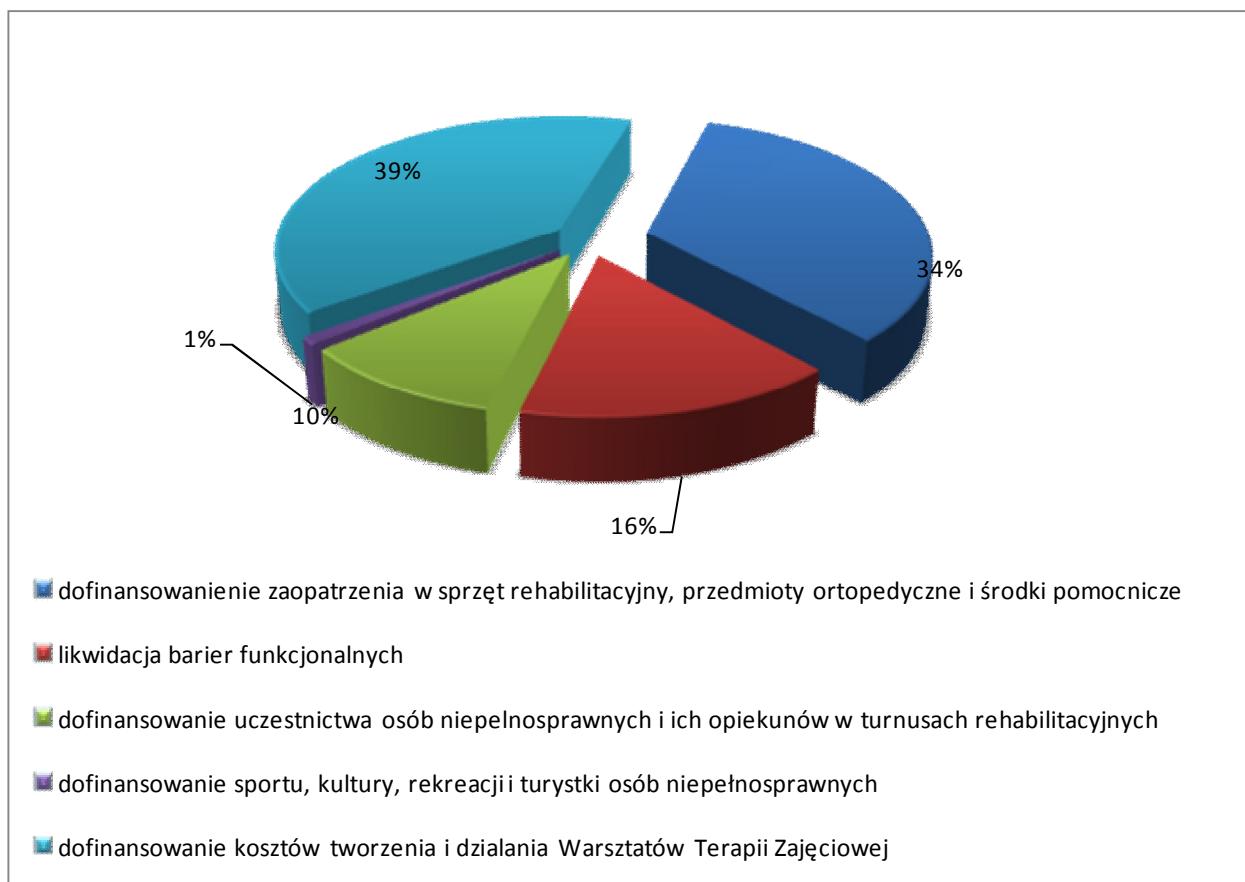
l.p.	Nazwa zadania	Liczba osób, która otrzymały dofinansowanie ze środków PFRON	
		2008 rok	2009 rok
1.	<i>dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych</i>	377	72
2.	<i>dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych</i>	429	193
3.	<i>dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów</i>	544	415
4.	<i>dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych</i>	79	30
5.	<i>dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej</i>	67	103
Razem:		1.496	813

Źródło: Opracowanie PCPR w Kielcach.

Porównując wysokość środków otrzymanych na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych można zauważyć, że w 2009 roku w stosunku do roku 2008 nastąpił spadek otrzymanych środków o **303.814,00 zł, tj. 13,3%**.

W związku z powyższym zostały znacznie zmniejszone środki na poszczególne zadania realizowane przez PCPR w Kielcach. Natomiast środki na dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności WTZ zostały zwiększone o **226.538,00 zł, tj. 25,20%** ponieważ zwiększono liczbę uczestników w Warsztacie Terapii Zajęciowej przy DPS w Zgórsku oraz utworzono nowy Warsztat w Fanisławicach.

Wykres nr 2 Wykorzystanie środków PFRON przez PCPR w Kielcach w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie PCPR w Kielcach.

Mapa nr 1 Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domów Samopomocy i Domów Pomocy Społecznej działających na terenie powiatu kieleckiego.

	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Wiejskim Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie i Ruchowo w Fanisławicach gmina Łopuszno		Środowiskowy Dom Samopomocy w Brudzowie, gmina Morawica
	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku gmina Sitkówka-Nowiny		Środowiskowy Dom Samopomocy w Chmielniku
	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach gmina Pierzchnica		Środowiskowy Dom Samopomocy w Piekoszowie
	Dom Pomocy Społecznej w Zgórsku, gmina Sitkówka-Nowiny		Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej, gmina Górnio
	Dom Pomocy Społecznej w Zgórsku, gmina Sitkówka-Nowiny z Filią w Rudzie Starwcyńskiej, gmina Strawczyn		Środowiskowy Dom Samopomocy w Mniowie
	Dom Pomocy Społecznej w Łagiewnikach, gmina Chmielnik		Pielęgniarski Dom Opieki „Leśna Oaza” ul. Czerwona Góra, gmina Chęciny
	Dom Pomocy Społecznej w Piekoszowie		
	Dom Seniora im. Sue Ryder w Pierzchnicy-niepubliczny		
	Dom Opieki Rodzinnej w Pierzchnicy		

Źródło: Sprawozdania własne PCPR w Kielcach.

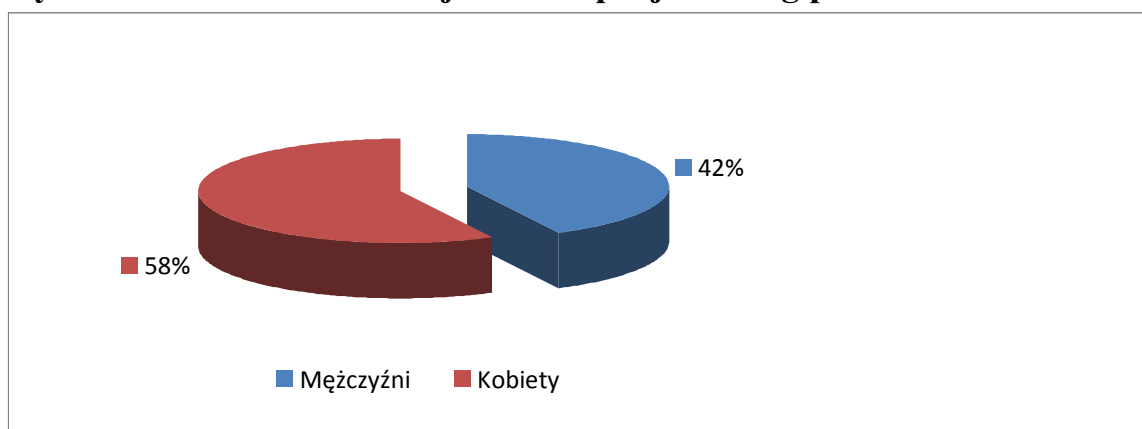
Projekt „Równi lecz różni”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w 2009r. realizowało projekt systemowy „Równi lecz różni” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym celem projektu była poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do szerokiej jakości usług o charakterze społecznym i zawodowym przy współpracy otoczenia osób niepełnosprawnych, instytucji pomocowych i organizacji pozarządowych.

Grupą docelową w projekcie było 185 osób niepełnosprawnych w tym: 60 osób – dzieci i młodzież, 90 dorosłych mieszkańców Powiatu Kieleckiego oraz 35 uczestników WTZ w Zgórsku (8 kobiet i 27 mężczyzn), którzy posiadali aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Wykres nr 1. Udział beneficjentów w projekcie wg płci.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

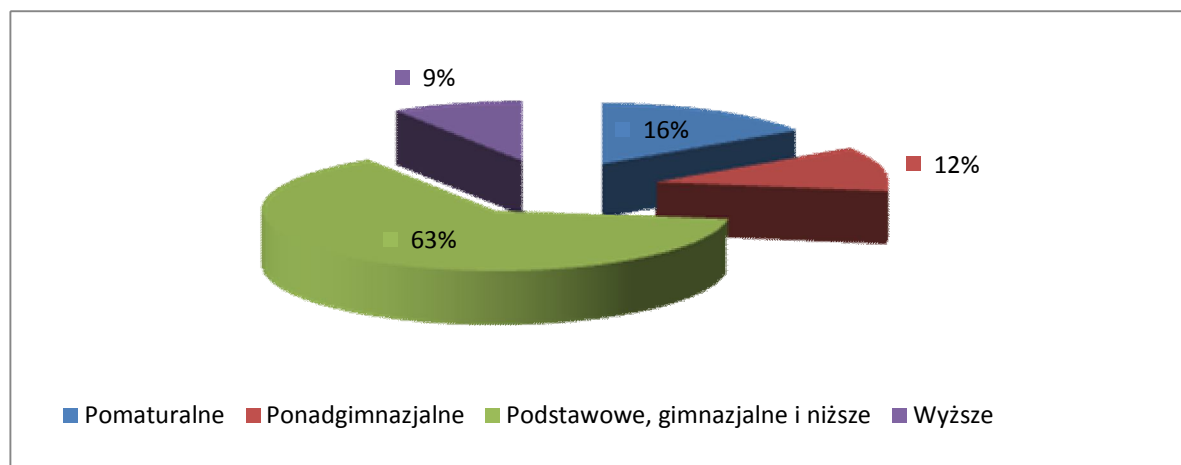
Projekt rozpoczęło 107 kobiet (58%) i 79 mężczyzn (42%). Wszyscy zakończyli udział w projekcie zgodnie ze ścieżką uczestnictwa. W projekcie brały udział osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, bezrobotne, pozostające bez zatrudnienia oraz nieaktywne zawodowo (tabela nr 1).

Tabela nr 1. Status na rynku pracy beneficjentów ostatecznych projektu.

Lp.	Status osoby na rynku pracy	Rok 2009		
		K	M	Ogółem
1	Bezrobotni	21	22	43
	w tym osoby długotrwale bezrobotne	9	4	13
2	Osoby nieaktywne zawodowo	65	42	107
	w tym osoby uczące się lub kształcące się	12	9	21
3	Zatrudnieni	21	15	36
4	Ogółem:	107	79	186
	w tym osoby niepełnosprawne	74	66	140
	w tym osoby z terenów wiejskich	107	79	186

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Wykres nr 2. Wykształcenie beneficjentów ostatecznych projektu.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Najliczniejszą grupą beneficjentów pod względem wykształcenia były osoby posiadające wykształcenie na poziomie podstawowym, gimnazjalnym lub niższym, którzy stanowili 63% ogółu beneficjentów. Drugą grupę pod względem liczebności, stanowiły osoby z wykształceniem pomaturalnym – 16% ogółu uczestników. Trzecia grupa, to osoby z wykształceniem

ponadgimnazjalnym – 12%. Najmniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 9% ogółu uczestników projektu.

W ramach programu zrealizowane zostały następujące zadania:

1. Hipoterapia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
2. Rehabilitacja dla osób niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja edukacyjna dla dzieci chorych na cukrzycę.
4. Aktywizacja zdrowotna, zawodowa i społeczna dla Warsztatu Terapii Zająciowej w Zgórsku w tym:
 - 1) Doradca zawodowy,
 - 2) Pracownia rymarska,
 - 3) Terapia - masaż dźwiękiem metodą Petera Hess'a,
 - 4) Hipoterapia w Warsztacie Terapii Zająciowej w Zgórsku ,
 - 5) Turnus rehabilitacyjny,
 - 6) Impreza integracyjna.
5. Punkt konsultacyjno-doradczy.

III.2 Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Podstawowe formy pomocy to dofinansowanie do:

- *pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,*
- *zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy,*
- *finansowanie kosztów szkoleń.*

Tabela nr 1. Wysokość środków i liczba osób, która otrzymała dofinansowanie ze środków PFRON na zadania związane z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych w 2008 i 2009 roku.

Lp.	Zadania		2008 rok	2009 rok
1	Udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	kwota	623885 zł	350000 zł
		liczba osób	23	18
2	Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na przystosowanie lub tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy, skierowanych przez Powiatowy Urząd Pracy	kwota	750000 zł	484000 zł
		liczba osób	26	20
3	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	kwota	19437 zł	19931 zł
		liczba osób	13	5
4	Zobowiązania dotyczące zwrotu kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych	kwota	52425 zł	49860 zł
		liczba osób	8	8
5	Udzielanie dofinansowań do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego	kwota	3330 zł	3098 zł
		liczba osób	1	1
6	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy (staże, prace interwencyjne, szkolenia, przygotowanie zawodowe)	kwota	12490 zł	32479 zł
		liczba osób	13	12
OGÓŁEM		kwota	1461567 zł	939368 zł
		liczba osób	84	64

Źródło: Opracowanie POZiRON

Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych współpracuje z 48 podmiotami gospodarczymi, w tym z 7 Zakładami Pracy Chronionej z terenu powiatu kieleckiego, które łącznie zatrudniają 450 osób niepełnosprawnych w tym:

- 310 mężczyzn i 140 kobiet
- w Zakładach Pracy Chronionej - 360 osób
- w innych zakładach pracy- 70 osób
- w urzędach gmin i powiecie - 20 osób
- na stanowiskach produkcyjnych i pomocniczych -410 osób

- *na stanowiskach biurowych – 40 osób*

Na koniec grudnia 2009r. zarejestrowanych w PUP było 526 osób niepełnosprawnych, w tym: 410 bezrobotnych, 116 poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Wykaz przedsięwzięć podejmowanych przez Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w bieżącym roku i latach następnych.

Strategicznym celem, który w 2010 roku i w latach następnych będzie osiągnięcie odpowiedniego poziomu aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, odpowiedniego do krajów Unii Europejskiej. Dla zapewnienia zgodności polskiego ustawodawstwa z prawem europejskim w tym zakresie jest znowelizowana ustawa, która ma dotyczyć wspierania zatrudnienia i integracji osób niepełnosprawnych, niedyskryminowania i równego traktowania, pozwalająca na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, przede wszystkim na rynku pracy.

Dotyczy to w szczególności tych osób, których niepełnosprawność wyklucza bądź w zasadniczy sposób utrudnia samodzielne funkcjonowanie na rynku pracy, w warunkach pełnej konkurencji z osobami sprawnymi.

Do osiągnięcia założonych celów konieczne jest:

- 1) zapewnienie stabilnych podstaw finansowania działań określonych ustawą poprzez struktury odpowiedzialne za kreowanie i monitorowanie polityki na rzecz osób niepełnosprawnych oraz sprawne gromadzenie i redystrybucje środków przeznaczonych na jej realizację.
- 2) wdrożenie instrumentów umożliwiających większe zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania wspierające i skuteczne włączanie osób niepełnosprawnych w rynek pracy.

- 3) wzmocnienie roli samorządów (w tym samorządu gminnego) w rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.
- 4) umożliwienie łączenia środków publicznych pochodzących z różnych systemów na realizację projektów - programów aktywujących osoby niepełnosprawne.
- 5) wdrożenie znowelizowanych przepisów dotyczących wspierania pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, poprzez udzielanie pomocy publicznej i określenie zasad wsparcia dla przedsiębiorców zatrudniających te osoby niepełnosprawne.
- 6) doradztwo i szkolenie dla osób niepełnosprawnych rozpoczynających działalność gospodarczą, rolniczą lub założenie spółdzielni socjalnej.
- 7) zapewnienie możliwości pełnego wykorzystania środków PFRON i EFS na zadania określone w ustawie.

Całością tych zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będzie realizował przy współudziale Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Oddziału Św. PFRON, organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego, pracodawcami i innymi instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

O podejmowanych działaniach i środkach na realizację tych zadań POZiRON będzie informował zainteresowanych za pomocą środków masowego przekazu (prasa, radio, Internet, telewizja).

Rynek pracy i bezrobocie osób niepełnosprawnych.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych, bo aż 84%, utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8%

tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków utrzymania.

Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to dodatkowo powoduje trudności z wejściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia (Tabela nr 2).

Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to - poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych - słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno – infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

W 2008r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano ogółem 330 osób niepełnosprawnych, w tym poszukujących pracy było 119. W 2009r. zarejestrowanych było 410, w tym poszukujących pracy 116 (Tabela nr 1).

Tabela nr 1. Liczba osób bezrobotnych, w tym prawem do zasiłku, osób bezrobotnych niepełnosprawnych i niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Rok	Liczba osób bezrobotnych		Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku		Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych		Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
31.12.2008r.	14.298	7.628	2.100	909	330	171	119	50
31.12.2009r.	13.612	6.533	2.995	1.171	410	212	116	43

Źródło: Sprawozdanie PUP w Kielcach.

Tabela nr 2. Wykształcenie osób bezrobotnych niepełnosprawnych z uwzględnieniem wieku i stopnia niepełnosprawności.

Bezrobotne osoby niepełnosprawne		
wyszczególnienie	Stan na 31.12.2008	
	powiat kielecki	
	Stan na 31.12.2009	
	powiat kielecki	
Wyższe	15	14
Policealne i średnie zawodowe	58	79
Średnie ogólnokształcące	24	40
Zasadnicze zawodowe	115	134
Gimnazjalne	3	4
Podstawowe	115	139
Według wieku		
18-24	37	40
25-34	56	68
35-44	64	69
45-54	133	174
55-59	36	51
60 i więcej lat	4	8
Według stażu pracy – największe grupy		
Do 1 roku	46	51
1-5 lat	44	62
5-10 lat	55	67
10-20 lat	63	86
20-30 lat	45	67
30 lat i więcej	10	12
Bez stażu	67	65
Według stopnia niepełnosprawności		
znaczny	6	6
umiarkowany	106	130
Lekki	218	274

Źródło: Sprawozdanie PUP w Kielcach.

Tabela nr 3. Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych

Rok	Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
2008 rok	60
2009 rok	85

Źródło: Sprawozdanie PUP w Kielcach.

Poradnictwo zawodowe jest jednym z istotnych elementów rehabilitacji zawodowej. Ilość osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa prezentuje tabela nr 4. W 2008 roku były to pojedyncze porady w formie indywidualnej i grupowej. W roku 2009 ilość zwiększyła się znacznie do kilkudziesięciu porad indywidualnych.

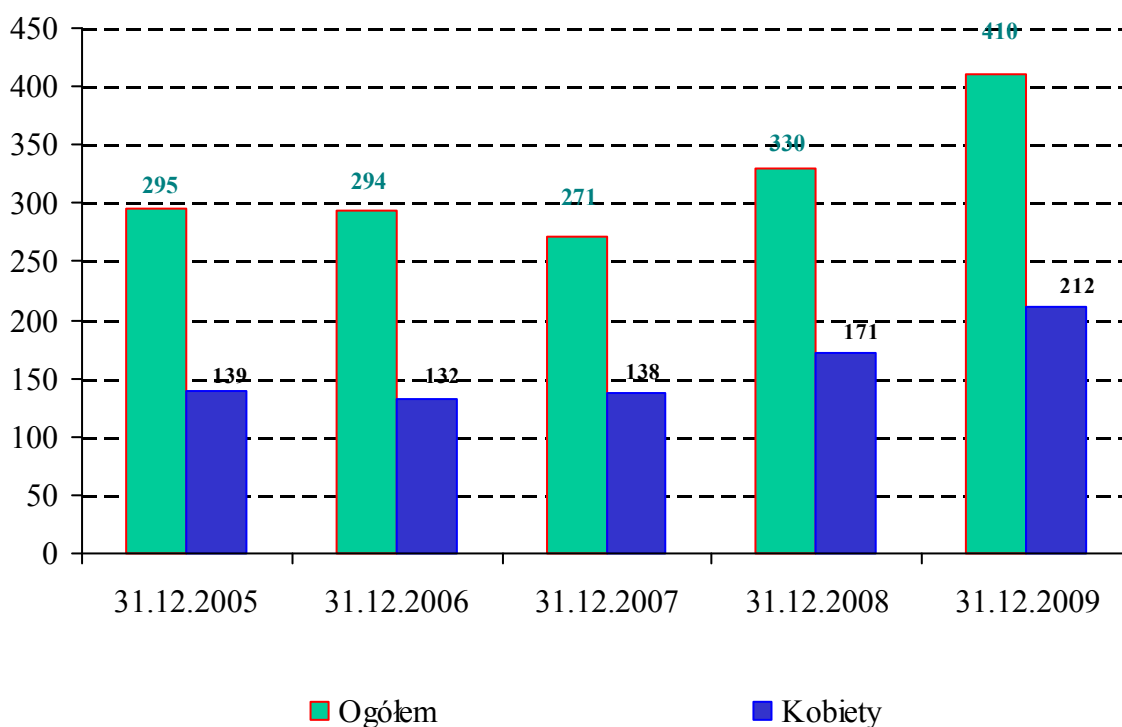
Tabela nr 4. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z poradnictwa zawodowego.

Rok	Poradnictwo zawodowe						Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych biorących udział w zajęciach aktywizacyjnych realizowanych w ramach pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy Ogółem
	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z rozmowy wstępnej		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z porady w formie indywidualnej		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych, które skorzystały z porady w formie grupowej		
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	
2008r.	-	-	5	3	1	1	2
2009r.	59	30	49	27	2	1	11

Źródło: Sprawozdanie PUP w Kielcach.

Wykres nr 1 prezentuje ilość osób niepełnosprawnych zarejestrowanych na przestrzeni lat 2005–2009. Należy zauważyć tendencje wzrostowe od 2008 roku.

Wykres nr 1. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach z obszaru powiatu kieleckiego.

Źródło: Sprawozdanie PUP w Kielcach.

Program Ograniczania Skutków Niepełnosprawności.

W 2006r. Powiat Kielecki przystąpił do ogólnopolskiego konkursu dla jednostek samorządu terytorialnego na najlepszy Program Ograniczania Skutków Niepełnosprawności. Na podstawie porozumienia pomiędzy PFRON Oddział Świętokrzyski w Kielcach a Powiatem Kieleckim ustalono, że realizowany będzie projekt pn.: **„Powiat Kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności”**.

Celem Programu jest pomoc osobom niepełnosprawnym w przywracaniu aktywności nie tylko zawodowej, ale i społecznej oraz przyspieszanie procesu ich adaptacji poprzez rehabilitację, wypożyczanie sprzętu do ćwiczeń oraz kontynuację rehabilitacji w miejscu zamieszkania.

W ramach rehabilitacji zawodowej część osób niepełnosprawnych uczestniczących w programie ma możliwość podjęcia pracy zawodowej lub uruchomienia własnej działalności gospodarczej.

Program zakłada objęcie rehabilitacją dużej grupy osób niepełnosprawnych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i mających problemy w poruszaniu się (ok. 4000 dzieci oraz ok. 6000 osób dorosłych). Realizowane są dowozy na zabiegi rehabilitacyjne, przeszkolenie osób niepełnosprawnych i ich opiekunów oraz wypożyczenie sprzętu do rehabilitacji.

Projekt zakłada także, że z Programu skorzystają jednostki realizujące m.in.: remonty pomieszczeń, zatrudnienie kadry, zakupienie sprzętu.

Projekt realizowany był poprzez:

1. zabiegi i ćwiczenia rehabilitacyjne,
2. prowadzenie szkoleń profilaktycznych,
3. wypożyczanie wysokospecjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego beneficjentom pomocy,

4. dowozy osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub poruszających się na wózkach na zajęcia rehabilitacyjne specjalnie przystosowanym do tego celu samochodem.

Realizatorami Programu byli :

- Powiatowe Centrum Usług Medycznych w Kielcach,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Bodzentynie, Piekoszowie oraz Chmielniku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach we współpracy z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi,
- Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach.

Partnerem realizacji Programu w latach 2007 - 2009 był Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Oddział Świętokrzyski w Kielcach.

Przed wdrożeniem projektu zrealizowano remont pomieszczeń w Powiatowym Centrum Usług Medycznych Kielcach, przeznaczonych do rehabilitacji beneficjentów pomocy oraz zatrudniono na umowy zlecenia specjalistów z zakresu rehabilitacji, fizykoterapii, logopedii i psychologii.

Projekt zaczęto wdrażać od miesiąca września 2007r. W latach 2008 - 2009 (dzięki środkom finansowym pozyskanym z PFRON) zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

✓ zakupiono wysokospecjalistyczny sprzęt rehabilitacyjny niezbędny do rehabilitacji beneficjentów w ilości 596 szt. w tym: 34 szt. (stacjonarny sprzęt rehabilitacyjny), 562 szt. (z przeznaczeniem do bezpłatnego wypożyczenia),

- ✓ otwarty został punkt rehabilitacyjny w Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Bodzentynie, z którego korzystają osoby zamieszkujące teren 6 gmin Powiatu Kieleckiego (bardzo duży procent korzystających z tej rehabilitacji to dzieci z różnymi schorzeniami),
 - ✓ w ramach Programu w latach 2008 - 2009 przyjęto **8.124 osób** z terenu Powiatu oraz Miasta Kielce, w tym: **2.182** dzieci. Udzielono **33.990** zabiegów i porad oraz objęto szkoleniami indywidualnymi i grupowymi 1280 osób,
 - ✓ w ramach szkoleń dla personelu realizującego Program zorganizowano cykl szkoleń, w których wzięło udział **116 osób** (przedstawiciele MGOPS oraz kadra realizująca Program). Ponadto 7 osób uczestniczyło w specjalistycznym szkoleniu z zakresu stymulatora mózgu – Biofeedback, które dzięki zdobytym doświadczeniom pozwoli szerzej wykorzystywać posiadane 4 szt. Biofeedbacków znajdujących się w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach oraz w Poradniach Psychologiczno – Pedagogicznych,
 - ✓ uruchomiona została wypożyczalnia sprzętu w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach, gdzie bezpłatnie wypożyczany jest sprzęt do rehabilitacji w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Wypożyczalnia rozpoczęła swą działalność w miesiącu sierpień 2008r. W latach 2008 - 2009 wypożyczono sprzęt rehabilitacyjny w ilości **598 szt.**
- W 2007r. zakupiono samochód przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Kieleckiego. Z dowozów tych korzystają osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub osoby będące na wózkach (osoby te typują MGOPS, GOPS, Stowarzyszenie Chorych na SM) z terenu Powiatu, które posiadają własne bazy danych o beneficjentach pomocy. Ogółem w latach 2008 - 2009 dowożono osoby z 16 gmin. Należy zaznaczyć, że osoby te były dowożone 10 – krotnie na przypisany cykl zabiegów. Z dowozów tych skorzystało **160 osób.**

Planowany na okres 4 lat, całkowity koszt realizacji projektu wynosi 1.800.000 zł., w tym PFRON–1440 tys. a Powiat Kielecki – 360 tys. zł.

W latach 2008-2009 całkowity koszt realizacji Programu wyniósł **910.819,71zł.**, w tym z budżetu Powiatu **222.161,67 zł.**

W lipcu 2009r. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Kieleckim wystąpiła do Zarządu PFRON w Warszawie z pismem o zabezpieczenie środków finansowych na kontynuację Programu w latach następnych.

Rada Nadzorcza PFRON podjęła niestety decyzję w sprawie zakończenia realizacji przedmiotowego Programu.

W związku z powyższym realizatorzy Programu zawnieśli o jego kontynuowanie oraz zabezpieczenie środków finansowych z budżetu Powiatu Kieleckiego na 2010r. Zgodnie z procedurą uchwalania budżetu na rok 2010 w dniu 20 października 2009r. przedłożone zostały do Wydziału Budżetu i Finansów Starostwa Powiatowego w Kielcach materiały planistyczne dotyczące realizacji projektu na 2010r.

Uchwałą Nr 171/348/09 z dnia 30 grudnia 2009r. Zarząd Powiatu w Kielcach podjął decyzję w sprawie kontynuacji Programu ze środków własnych Powiatu Kieleckiego na zasadach określonych w dotychczasowych umowach z PFRON – Oddział Świętokrzyski w Kielcach.

Ze względu na zaprzestanie finansowania Programu przez PFRON i pokrywanie kosztów dalszej realizacji tylko z budżetu Powiatu Kieleckiego, wystąpiono do gmin z terenu Powiatu z propozycją wsparcia finansowego i włączenia się w jego realizację w roku 2011 i latach następnych.

O wsparcie finansowe Programu zwrócono się także do Prezydenta Miasta Kielce. Program ten wyszedł naprzeciw potrzeb osób niepełnosprawnych, którzy niejednokrotnie nie mogli korzystać z częstej rehabilitacji, uzyskali dodatkowy dostęp do bezpłatnej i w miarę krótkiej czasowo rehabilitacji.

Z dotychczasowej oceny realizacji Programu wynika, że wzrasta zainteresowanie prowadzonymi formami rehabilitacji, a zwłaszcza poprzez dowóz grup z terenu Powiatu, jak i wypożyczaniem sprzętu do rehabilitacji domowej.

Program może być realizowany w dowolnej jednostce samorządu terytorialnego przez dowolny okres (pozwala to poszerzyć liczbę osób niepełnosprawnych objętych pomocą).

III.3. Organizacje pozarządowe (NGO_s).

Organizacje pozarządowe, stanowiące trzeci, obok publicznego i prywatnego, sektor społeczny, są znaczącym partnerem samorządu w realizacji jego zadań. Stwarzają szanse na efektywniejsze zaspokajanie potrzeb, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców Powiatu Kieleckiego.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost organizacji o charakterze non – profit, które swoim zakresem obejmują osoby niepełnosprawne.

Stworzona w Starostwie Powiatowym w Kielcach „Mapa aktywności społecznych organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Kieleckiego” jest bazą danych o organizacjach pozarządowych realizujących zadania z zakresu m.in. pomocy społecznej, w tym pomocy osobom niepełnosprawnym.

Dość znaczącą pozycję wśród organizacji pozarządowych zajmuje Caritas Diecezji Kieleckiej, z którego usług korzystają mieszkańcy Naszego Powiatu. Jednym z najważniejszych obszarów działania Caritas Kieleckiej w 2008r. była pomoc dla osób chorych i niepełnosprawnych. Na szczególną uwagę zasługuje tu kompleksowy ośrodek rehabilitacyjny „Dom dla niepełnosprawnych” w Piekoszowie.

Wśród form działania innych organizacji, stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Kieleckim wymienić należy:

- inicjowanie i poszukiwanie możliwości pomocy i poprawy warunków socjalno – bytowych osób niepełnosprawnych,
- organizowanie wypoczynku, rekreacji, życia kulturalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- organizowanie i nadzór nad Warsztatami Terapii Zajęciowej,
- aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów, porad, turnusów rehabilitacyjnych,
- znoszenie barier architektonicznych, komunikacyjnych,
- prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

Sektor ngo_s w Powiecie Kieleckim jest jeszcze słabo rozwinięty. Niezbędne jest stworzenie platformy wymiany doświadczeń, zarówno pomiędzy ngo_s a Powiatem Kieleckim, jak i pomiędzy samymi organizacjami.

Powiat powinien wspierać organizacje w działalności statutowej poprzez zlecanie zadań, które leżą po stronie Powiatu, a które organizacje ze względu na ich specjalizację wykonują na dość dobrym poziomie.

Po wejściu w życie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie od 2005 roku w Powiecie Kieleckim znacznie zintensyfikowano realizację zadań z zakresu współdziałania z organizacjami pozarządowymi. W ramach realizowanej akcji społecznej „Przejrzysta Polska” opracowano wieloletni program współpracy – „Kartę Współpracy Powiatu Kieleckiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Kielcach w dniu 9 sierpnia 2005r. Od tego roku Rada Powiatu w Kielcach uchwała roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, zadania priorytetowe oraz zakresy finansowe przeznaczone na cele Programu.

Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi dotyczy przede wszystkim sfery zadań publicznych oraz priorytetów zawartych w programie. Formy współpracy obejmują zarówno finansowanie zadań zleconych organizacjom pozarządowym, jak również współpracę pozafinansową.

W latach 2008–2009 współpraca pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi opierała się głównie na:

- organizowaniu oraz uczestnictwie w spotkaniach z przedstawicielami organizacji pozarządowych, których celem jest ocena współpracy, zarówno finansowej jak i pozafinansowej, aktualizacji bazy danych dotyczącej organizacji pożytku publicznego, wypracowania kierunków współpracy w kolejnych latach,
- włączaniu organizacji pozarządowych w opiniowanie opracowań i dokumentów, które mogą dotyczyć zakresu ich działalności (np. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych),
- konsultowaniu z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych – rocznych programów współpracy,
- zamieszczaniu informacji o formach pomocy udzielanej przez organizacje na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Kielcach,
- włączaniu organizacji pozarządowych w realizację „Programu Ograniczania Skutków Niepełnosprawności”,
- prowadzeniu „Mapy Organizacji Pozarządowych” działających na rzecz mieszkańców Powiatu Kieleckiego,
- prenumeracie miesięcznika „Diabetyk” na potrzeby „Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków” Oddział Rejonowy w Kielcach,
- uczestnictwie w spotkaniach informacyjno-szkoleniowych organizowanych przez organizacje pozarządowe m.in. w spotkaniu

dotyczącym zapoznania z projektem pn.: „Diagnoza systemu wsparcia społecznego rodzin z osobami niepełnosprawnymi – przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji”.

Mapa nr 2. Wykaz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Kieleckiego wg siedziby.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Kielcach.

Rozdział IV. Analiza SWOT.

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT.

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie.

Termin SWOT powstał z pierwszych liter angielskich terminów:

S STRENGTHS - MOCNE STRONY

W WEAKNESSES - SŁABE STRONY

O OPPORTUNITIES - SZANSE

T THREATS - ZAGROŻENIA

Technika SWOT służy do analizy sytuacji wewnętrznej oraz zewnętrznej organizacji. Stosowana jest przede wszystkim w procesie planowania, głównie planowania strategicznego, do przeprowadzenia diagnozy procesów i struktur przewidywania przyszłych stanów rzeczy, zarówno z punktu widzenia przetrwania, jak i rozwoju.

Składa się ona z następujących kategorii czynników:

MOCNE STRONY – wewnętrzne uwarunkowania, które stanowią mocne strony powiatu, a których podtrzymywanie będzie prowadzić do dalszego rozwoju w przyszłości. Stanowią one potencjał powiatu;

SŁABE STRONY – wewnętrzne uwarunkowania, które z kolei nie wnoszą nic nowego do rozwoju powiatu, powodują jego słabszy rozwój i opóźniają podejmowanie różnych działań. Ważne aby przeciwdziałać ich szkodliwemu rozwojowi;

SZANSE – uwarunkowania zewnętrzne, są one zewnętrznymi czynnikami niezależnymi od działalności powiatu. Mają one jednak

pozytywny wpływ na dalsze jego losy dlatego branie ich pod uwagę i podjęcie odpowiednich działań w kierunku ich rozwoju.

ZAGROŻENIA – uwarunkowania zewnętrzne, które jak powyższe są czynnikami niezależnymi, ale ich funkcjonowanie wpływa niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano tabelaryczne ujęcie analizy SWOT. Wybór dziedzin poddanych analizie jest powiązany z obszarami, planowania strategicznego zawartymi w przedmiotowym dokumencie.

IV.1. Analiza SWOT obszaru pomocy społecznej.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykwalifikowana kadra instytucji funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej powiatu. 2. Rozwój form rodzicielstwa zastępczego szczególnie rodzin zastępczych zawodowych. 3. Zdiagnozowane problemy powiatu w zakresie pomocy społecznej. 4. Dobrze funkcjonujące placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego oraz domy pomocy społecznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zróżnicowany poziom aktywności społecznej mieszkańców powiatu związany z rozpiętością terytorialną powiatu. 2. Niewystarczający poziom wymiany doświadczeń, informacji, wypracowania wspólnych projektów przez instytucje realizujące politykę społeczną na rzecz dziecka i rodziny w powiecie i gminach. 3. Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie gmin oraz mieszkań chronionych o zasięgu ponadgminnym dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych. 4. Niewystarczające zaplecze ludzkie i lokalowe do realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego. 2. Nowe rozwiązania prawne w obszarze polityki społecznej. 3. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych (współpraca pomiędzy gminami i powiatami). 4. Rozwój instytucji zajmujących się pomocą społeczną oraz przeprowadzających szkolenia w tym zakresie. 5. Zmiana świadomości społecznej w zakresie przełamywania stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. 6. Otwartość na współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne: <ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom bezrobocia powodujący ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa • występowanie zjawiska dziedziczenia biedy • starzenie się społeczeństwa (niski przyrost naturalny) • kształtowanie się postaw roszczeniowych w społeczeństwie. 2. Wzrost poziomu patologii i przestępczości. 3. Brak grup samopomocowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. 4. Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji.

IV. 2. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Poszerzanie zaplecza instytucjonalnego działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.• Aktywna działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.• Dobrze wykształcona i stale doszkalająca się kadra pracowników pomocy społecznej realizująca zadania dla osób niepełnosprawnych.• Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych (porady psychologa i radcy prawnego).• Funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach.	<ul style="list-style-type: none">• Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności w powiecie, związana z niespójnym systemem orzekania.• Istniejące bariery społeczne, w tym kulturowe i mentalnościowe, powodujące ocenę człowieka przez pryzmat jego niepełnosprawności, co negatywnie wpływa na integrację społeczną osób niepełnosprawnych.• Duża rozpiętość terytorialna gmin powiatu.• Brak Zakładu Aktywności Zawodowej na terenie Powiatu Kieleckiego.• Ograniczona dostępność do usług rehabilitacji leczniczej.• Brak wystarczającej ilości instytucji pobytu dziennego wspierających osoby niepełnosprawne.(WTZ, ŚDS Inne).• Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe i edukacyjne.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca w Powiecie Kieleckim wśród społeczeństwa świadomość dotycząca niepełnosprawności. • Dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością z funduszy Unii Europejskiej. • Zwiększająca się świadomość osób niepełnosprawnych o tkwiących w nich możliwościach aktywnego działania w wielu dziedzinach życia społecznego i zawodowego. • Powstawanie nowych organizacji pozarządowych. • Zauważanie problemów osób niepełnosprawnych przez lokalne władze. • Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej przez PCPR oraz realizowanie projektów na rzecz osób niepełnosprawnych. • Zaangażowanie przedstawicieli osób niepełnosprawnych w politykę społeczną powiatu (Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Kieleckim). • Zacieśniająca się współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, a tym samym wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym. • Niewystarczające środki PFRON na realizację wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych z zakresu zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej. • Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego oraz niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością (renty). • Ubożenie społeczeństwa.

Rozdział V. Obszary priorytetowe oraz cele strategiczne i operacyjne przyjęte na lata 2011-2016.

Przedstawione poniżej obszary priorytetowe to sfery, które odzwierciedlają zasadnicze pola działania w zakresie pomocy społecznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych powiatu kieleckiego. Powstały one w wyniku analiz potrzeb oraz wymogów ustawowych. Zalicza się do nich dwa obszary:

„Pomoc Społeczna”

„Aktywna integracja osób niepełnosprawnych”

Obszary priorytetowe odzwierciedlają zasadnicze pola działania powiatu kieleckiego na cały okres programowania strategii.

Cele strategiczne są celami długofalowymi i ukierunkowują działania w dłuższym wymiarze czasu.

Cele operacyjne są celami obejmującymi średni okres czasowy, wskazują sposoby i narzędzia realizacji celów strategicznych.

Zadania to konkretne działania służące realizacji celów. Zawierają informację o podejmowaniu określonych czynności w celu realizacji zadania, o realizatorach i współrealizatorach, terminie realizacji, planowanych środkach finansowych i ich źródłach pochodzenia. Większość zadań ujętych w strategii są to działania nieinwestycyjne tzw. „miękkie” .

Poniżej zamieszczono zadania do realizacji w ramach przedmiotowej strategii usystematyzowane wg obszarów.

V.I. Obszar priorytetowy-Pomoc Społeczna.

Obszar priorytetowy „ Pomoc Społeczna”

Wychodząc naprzeciw zadaniom własnym powiatu określonym w ustawie o pomocy społecznej oraz o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, obszar pomocy społecznej dotyczy w szczególności zadań planowanych do realizacji na rzecz rodziny i dzieci poprzez zadania profilaktyczne, po organizowanie opieki nad dziećmi, które są pozbawione opieki rodziców biologicznych oraz do zlecenia zadań organizacjom pozarządowym, których celem będzie wspieranie działań instytucji pomocy społecznej. Obszar pomocy społecznej w całości stanowią zadania własne powiatu, które w dobrej możliwości pozyskania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego mogą stanowić o uzupełnieniu ofert dla klientów PCPR oraz poszerzać zakres wsparcia.

Podejmowanie działania w stosunku do klientów pomocy społecznej wiąże się z nawiązywaniem ścisłej współpracy z GOPS lub innymi jednostkami gminnymi.

Bardzo istotnym elementem tej współpracy jest profesjonalizacja służb społecznych, która może przyczyniać się do integracji lokalnej społeczności.

Cel Strategiczny: Podnoszenie poziomu usług i poszerzanie oferty pomocy społecznej.

W rozwoju instytucji pomocy społecznej oraz realizacji działań z zakresu pomocy społecznej należy uwzględniać podnoszenie jakości usług i poszerzanie oferty poprzez podejmowanie nowych działań lub organizację nowych podmiotów, które powinny być odpowiedzią na pojawiające się potrzeby zmierzające do ograniczania patologii społecznej.

Cel operacyjny: Zorganizowanie efektywnego systemu wsparcia nad rodziną i dzieckiem

Rodzina definiowana jest jako podstawowa komórka społeczna warunkująca prawidłowy rozwój biologiczny i psychofizyczny dziecka. Do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny dochodzi w związku z problemami w niej występującymi takimi jak: alkoholizm, przemoc, choroby, niezaradność rodziców, ubóstwo. Rodzina dysfunkcyjna czy też patologiczna wymaga stymulacji i wsparcia wielorakiego ukierunkowanego na złagodzenie bądź wykluczenie nękających ją problemów. Samo wsparcie finansowe jest tu niewystarczające. Ważną rolę w pomocy rodzinie winno spełniać poradnictwo odnoszące się do poszczególnych dziedzin życia: zdrowia, wychowania, edukacji dzieci.

V.I.1. Wspieranie rodzin w kryzysie.

Opis zadania:

Kryzys rozumiany jest tutaj jako trudności wychowawcze przemoc, choroba, niepełnosprawność i inne, które zaburzają prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Realizację tego zadania planuje się poprzez zacieśnianie współpracy z gminami w ramach prac Powiatowego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ponadto planuje się poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego o terapię rodzinną, mediację. Również planuje się opracowywanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/organizacje pozarządowe/ podmioty prywatne/GOPS.

Okres realizacji

2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Planuje się pozyskać środki zewnętrzne na realizację programów szacunkowy koszt około 30.000* zł

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.1.2. Utworzenie placówki wielofunkcyjnej.

Opis zadania:

Placówka wielofunkcyjna zapewnia dzienną i całodobową opiekę i wychowanie realizując zadania dla placówki typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, a także łączyienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę. Planowana ilość miejsc około 20, w tym 5-6 miejsc interwencyjnych.

Placówka tego typu powinna spełniać wymogi zawarte w rozporządzeniu w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które określa rodzaj i zakres realizowanych przez nią zadań oraz warunki bytowe. Powołanie placówki będzie uzależnione od pozyskania obiektu, który mógłby pełnić swoje funkcje po wykonaniu remontów i adaptacji przy użyciu optymalnych nakładów finansowych.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/inne jednostki Starostwa w zależności od potrzeb/organizacje pozarządowe.

Okres realizacji

2011-2016

Wysokość i źródła finansowania

Prace adaptacyjno - remontowe i wyposażenie około 700.000* zł

Koszty bieżącego funkcjonowania kwota około 500.000 * zł

Planuje się pozyskać środki zewnętrzne na remont.

Finansowanie działalności placówki odbywałoby się ze środków własnych powiatu (ewentualnie we współpracy z gminami) .

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.I.3. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na prowadzenie rodzinnych form opieki zastępczej.

Opis zadania:

Widoczne jest zapotrzebowanie na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej szczególnie rodzin zawodowych wielodzietnych i specjalistycznych, które zaopiekowałyby się licznymi rodzeństwami oraz dziećmi o specjalnych potrzebach zdrowotnych. Pozyskiwanie ich planuje się poprzez udział w kampaniach medialnych, informacji w prasie, na stronie internetowej. Ponadto podejmowane będą działania mające na celu prowadzenie efektywnego procesu szkolenia, bazującego na aktualnych regulacjach prawnych i doświadczeniu szkolących. W następnym etapie planuje się wspieranie rodziców zastępczych w pełnieniu przez nich funkcji poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne oraz pracę socjalną.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/Organizacje pozarządowe/instytucje poradnictwa specjalistycznego

Okres realizacji

2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Środki własne PCPR w ramach budżetu.

Koszty materiałów promocyjnych tj.: ulotki, broszury itp., pozyskane od sponsorów, bądź materiały promocyjne pozyskane od organizacji pozarządowych, kościelnych.

V.I.4. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej.

Zakłada się przeprowadzenie cyklu szkoleń dla pracowników OPS wspierających klientów będących w kryzysie z uwzględnieniem przemocy domowej. Szkolenia będą prowadzone metodą warsztatową przez osoby posiadające doświadczenie i wiedzę praktyczną. Opracowany zostanie kompleksowy plan szkoleń z powyższego zakresu. Ponadto szkolenia będą poszerzane o zakres tematyczny zgłoszony przez OPS.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/CIK/GOPS inne podmioty

Okres realizacji

2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Środki własne na zatrudnienie wykładowcy szacunkowo 1000* zł rocznie.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.I.5. Tworzenie i prowadzenie mieszkań dla osób wymagających wsparcia.

Opis zadania:

W związku z widocznym w danych statystycznych zapotrzebowaniem na lokale socjalne i mieszkania chronione planuje się: utworzenie 2 mieszkań chronionych, w których mogłoby zamieszkać od 4 do 6 osób.

W tym celu planuje się pozyskanie lokali do remontu przy placówkach prowadzonych przez powiat lub w budynkach gminnych we współpracy z samorządami gminnymi. Następnym krokiem będzie wyposażenie mieszkań. Pierwsze mieszkania socjalne będą możliwe do pozyskania przy Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach, który dysponuje pomieszczeniami w budynku wolnostojącym (kuchnia, łazienka, dwa pokoje).

Ponadto mając na uwadze zgłoszone przez gminy powiatu zapotrzebowanie na współpracę w zakresie dofinansowania budowy lokali socjalnych planuje się rozważenie prawnej i finansowej możliwości wsparcia inwestycji, uwzględniając realizację zadań powiatu; po przedłożeniu przez gminy szczegółowej oferty współpracy.

Ponadto rozważa się lokalizację mieszkań uwzględniając mienie powiatu.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/ jednostki powiatowe - DPS /gminy

Okres realizacji

2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Planowany koszt remontu mieszkania chronionego przy DPS w Łagiewnikach wynosi około 20.000* zł

Koszt wyposażenia około 15.000* zł (sprzęt AGD i RTV, meble)

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.I.6. Aktywizacja społeczna i zawodowa usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo–wychowawczych.

Opis zadania:

Podejmowanie działań integracyjnych o charakterze zdrowotnym, edukacyjnym, zawodowym i społecznym w stosunku do osób usamodzielnianych, w celu pomocy w usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem. Planuje się rocznie objąć około 30 wychowanków z placówek socjalizacyjnych i rodzin zastępczych.

W ramach środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego udzielane będzie wsparcie finansowe i rzeczowe oraz specjalistyczne i inne w zależności od indywidualnych potrzeb zdiagnozowanych u usamodzielnianych wychowanków m.in.:

- sfinansowanie czesnego,
- sfinansowanie wynajęcia lokalu socjalnego lub innego,
- udzielenie wsparcia rzeczowego,
- sfinansowanie kursów doszkalających,
- poradnictwo zawodowe, rodzinne, prawne.

Zadania te stanowią uzupełnienie wsparcia ustawowego oferowanego przez PCPR.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/PUP

Okres realizacji

2011-2013

Wysokość i źródła finansowania

Rocznie koszt realizacji ze środków EFS wynosi około 500.000* zł

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.I.7. Usługi w ponadgminnych domach pomocy społecznej.

Opis zadania:

Domy pomocy społecznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami powinny świadczyć usługi na poziomie obowiązującego standardu. Otrzymanie decyzji o spełnianiu standardu nie oznacza zakończenia działań w zakresie ponoszenia poziomu usług, gdyż w każdej chwili w wyniku kontroli odpowiednich służb decyzja może zostać cofnięta. W obecnej chwili na dwa domy ponadgminne jeden DPS Zgórsko z filią w Rudzie Strawczyńskiej spełnia standardy. DPS w Łagiewnikach w wyniku realizacji prac adaptacyjno-remontowych i budowlanych zmierza do osiągnięcia standardu.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

DPS/PCPR/ jednostki organizacyjne i Wydziały Starostwa Powiatowego w Kielcach

Okres realizacji

2011-praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Środki zewnętrzne- dotacja rządowa

Środki własne powiatu wg planów finansowych jednostek.

W celu osiągnięcia standardu planuje się zakończenie następujących prac zawartych w planie inwestycyjnym:

- wymiana sieci ciepłych i termomodernizacja ok. 648.000,00 zł*
- przebudowa i termomodernizacja budynku mieszkalnego oddziałów II-IV na kwotę 1.266.039,00 zł*

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

Cel operacyjny: Rozwój współpracy pomiędzy powiatowymi instytucjami pomocy społecznej a sektorem pozarządowym.

V.I.8. Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej.

Opis zadania:

Rolą instytucji pomocy społecznej jest dotarcie do osób potrzebujących wsparcia oraz celowe wydatkowanie środków przeznaczonych na pomoc. Powiat zgodnie z ustawą o pomocy społecznej może zlecać zadania własne podmiotom pozarządowym. Planuje się w ramach tego zadania zlecenie prowadzenia interwencji kryzysowej, usług ośrodka adopcyjno –opiekuńczego oraz zadań wspierania terapeutycznego rodzin zastępczych i dzieci

w tych rodzinach. Ewentualnie planowanie innych zadań będzie możliwe po analizie potrzeb i możliwości finansowych powiatu.

Realizatorzy/Współrealizatorzy

PCPR/organizacje pozarządowe

Okres realizacji

2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania

Środki własne powiatu około 30.000* zł rocznie. Środki organizacji pozarządowych, środki zewnętrzne EFS.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II. Obszar priorytetowy-Aktywna integracja osób niepełnosprawnych.

Obszar priorytetowy:

„Aktywna integracja osób niepełnosprawnych”

Przez aktywną integrację należy rozumieć podejście proponujące szereg działań obejmujących całość potencjału człowieka, zawierający propozycję usług i instrumentów o charakterze zatrudnieniowym, edukacyjnym, zdrowotnym.

Z drugiej strony aktywna integracja zakłada pełną aktywność osoby w tym procesie. Przyszłością pomocy społecznej jest indywidualne podejście, adresowane do konkretnych osób obejmujące, kilka elementów w wymiarze społecznym zdrowotnym, edukacyjnym i zawodowym, pomagające rozwiązywać najważniejsze problemy tych osób. Takie projektowanie zadań jest oczekiwane w związku z działaniami podejmowanymi w ramach dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego. Kompleksowa odpowiedź na działania planowane dla osób niepełnosprawnych znajduje się w „Programie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na lata 2009-2013” przyjętym uchwałą nr XXII/63/2009 Rady Powiatu

w Kielcach z dnia 20 października 2009 roku oraz zmianami do uchwały Nr XXV/4/10 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 21 stycznia 2010 roku.

Zadania ujęte w strategii poszerzają zakres działań na rzecz osób niepełnosprawnych, uwzględniając szeroko rozumianą rehabilitację osób niepełnosprawnych.

Zadania te, w zależności od pojawiających się możliwości pozyskania środków zewnętrznych lub ich braku, będą modyfikowane.

Cel strategiczny:

„Rehabilitacja społeczna, zdrowotna, zawodowa i edukacyjna osób niepełnosprawnych”.

Liczne dokumenty o zasięgu krajowym i międzynarodowym opracowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ), Światową Organizację Zdrowia (WHO) uważają rehabilitację za podstawową formę pomocy ludziom niepełnosprawnym.

Celem rehabilitacji jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym jak największych możliwości społecznego, edukacyjnego, zdrowotnego i zawodowego uczestnictwa przy czynnym udziale tych osób. WHO przyjęła w 1968r. definicję, w której rehabilitacja rozumiana jest jako „kompleksowe i skoordynowane stosowanie środków medycznych, socjalnych, pedagogicznych i zawodowych w celu usprawnienia osób z naruszoną sprawnością organizmu do możliwie najwyższego poziomu”.

Wyróżniamy kilka jej rodzajów tj. leczniczą, społeczną, zawodową. Rehabilitacja lecznicza (zdrowotna) ma na celu usprawnienie organizmu oraz niedopuszczenie do pogłębienia się niepełnosprawności.

Rehabilitacja społeczna wg (WHO) to „ część ogólnego procesu rehabilitacji, która ma na celu integrację lub reintegrację osoby niepełnosprawnej w środowisko społeczne poprzez udzielanie jej pomocy w przystosowaniu

się do wymagań rodziny i środowiska dalszego usuwając jednocześnie ekonomiczne i społeczne bariery, które mogą utrudniać cały proces rehabilitacji”. Rehabilitacja zawodowa wg WHO jest to część procesu rehabilitacji polegającej na udzielaniu poradnictwa zawodowego, szkolenia, kształcenia zawodowego i zatrudnienia.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych jest złożonym, wieloetapowym i wielowymiarowym procesem zmierzającym do maksymalnego usprawnienia osób dotkniętych niepełnosprawnością. Ostatecznie rehabilitacja winna doprowadzić do osiągnięcia jak największego poziomu samodzielności i niezależności osoby niepełnosprawnej.

Cel operacyjny:

Usuwanie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym integrację społeczną i zawodową.

V.II.1 Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i transportowych.

Opis zadania:

Do najczęściej występujących barier, które utrudniają lub uniemożliwiają niepełnosprawnym proces integracji należą:

- bariery architektoniczne to wszelkiego rodzaju utrudnienia występujące w budynkach i jego najbliższej okolicy, które utrudniają możliwość swobodnego przemieszczania się osobom niepełnosprawnym.
- bariery w komunikowaniu się utrudniają osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i przekazywanie informacji.
- bariery transportowe to utrudnienia uniemożliwiające swobodne przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym.

W ramach realizacji zadania dofinansowane będą przedsięwzięcia służące likwidacji w/w barier. Powiat Kielecki będzie występował o pozyskanie

środków zewnętrznych, szczególnie tych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizatorzy /Współrealizatorzy:

PCPR w Kielcach /merytoryczne wydziały i komórki organizacyjne Starostwa.

Okres realizacji:

Praca ciągła

Wysokość źródła finansowania:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), środki własne powiatu, gminy, instytucji publicznych, instytucji użyteczności publicznej, innych zaangażowanych w realizację zadania.

Planuje się rocznie przeznaczyć na realizację zadania kwotę 500.000 zł*

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.2 Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ).

Opis zadania:

Warsztat Terapii Zajęciowej podejmuje działania w stosunku do osób niepełnosprawnych zmierzające do poprawy sprawności niezbędnej do samodzielnego i aktywnego życia. Na terenie powiatu są trzy WTZ (w Zgórsku, Osinach, Fanisławicach). Łącznie dla 103 osób niepełnosprawnych. Finansowanie działalności odbywa się w 90 % ze środków PFRON w 10% ze środków własnych Powiatu. Środki te jednak nie są wystarczające aby **zwiększyć liczbę uczestników** i poszerzyć ofertę zadań aktywizujących osoby niepełnosprawne. Dlatego też pozyskiwanie dodatkowych środków szczególnie ze środków Unii Europejskiej pozwala m.in.: uruchomić kolejne pracownie oraz zwiększyć ilość dodatkowych zajęć i innych form rehabilitacji. Zwiększenie ilości uczestników będzie możliwe również poprzez utworzenie nowego WTZ w zależności od zgłoszonych potrzeb przez gminy czy stowarzyszenia.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

PCPR/WTZ Powiatu Kieleckiego/Organizacje pozarządowe

Okres realizacji:

2011-2013

Wysokość i źródło finansowania:

- PFRON 90%
- Środki własne 10% wg kosztu na uczestnika podanego w każdym roku wg algorytmu
- Europejski Fundusz Społeczny ok. 500.000 zł *

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.3. Udzielanie informacji nt: systemu wsparcia i dostępnych działań pomocowych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.**Opis zadania:**

Obserwowany jest ciągły niedosyt informacji wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin nt.: systemu wsparcia i działań pomocowych jak również informacji o prawach, uprawnieniach, ulgach dla osób niepełnosprawnych. Zbieranie i aktualizowanie informacji w powyższym zakresie oraz wydawanie w formie: broszur, ulotek, informacji na stronie internetowej może stanowić przydatne źródło wiedzy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Planuje się dostosowywanie publikacji dla osób niewidomych i niedowidzących. Dystrybucja publikacji odbywać się będzie poprzez organizacje pozarządowe i instytucje pomocy społecznej. Ponadto planuje się organizację i udział w spotkaniach z przedstawicielami osób niepełnosprawnych i ich rodzinami; inicjowanie tych spotkań : prezentowanie opracowań, informowanie o nowych

programach, itp. Cykliczne umieszczanie informacji w gazetach lokalnych, gminnych nt.: aktualnie oferowanego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Realizatorzy /Współrealizatorzy:

PCPR w Kielcach/ gminne jednostki pomocy społecznej/ organizacje pozarządowe/ jednostki i Wydziały Starostwa Powiatowego w Kielcach.

Okres realizacji:

Od 2011- praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania:

Roczny koszt projektu szacuje się na około 40,000 zł * Planuje się pozyskać środki zewnętrzne na ten cel z PFRON, Unii Europejskiej.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.4. Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Opis zadania:

PCPR w Kielcach współpracuje stale z 9 organizacjami pozarządowymi, które realizują swoje zadania statutowe, wspierając osoby niepełnosprawne.

Współpraca pomiędzy organizacjami a PCPR polega na realizacji zadania: sport, kultura, turystyka i rekreacja osób niepełnosprawnych oraz realizacji części zadań projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w zakresie organizacji zajęć z hipoterapii, rehabilitacji środowiskowej, edukacji zdrowotnej.

Planuje się poszerzenie tej formy współpracy poprzez przekazywanie zadań organizacjom pozarządowym wraz z dotacją na ich realizację. Zakres zadań będzie obejmował sferę społeczną, zawodową, edukacyjną, zdrowotną i inne, w zależności od rozeznaczonych potrzeb oraz gotowość ich realizacji

przez sektor pozarządowy. Ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających włączenie osób niepełnosprawnych w rynek pracy.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

PCPR w Kielcach/ organizacje pozarządowe/POZIRON/ PUP

Okres realizacji:

2011 - Praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania:

Planuję się rocznie przeznaczać ok. 150.000 zł* na zlecenie zadań organizacjom pozarządowym. Środki będą pochodziły z PFRON, Unii Europejskiej.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.5. Usługi asystenta dla osób niepełnosprawnych.

Opis zadania:

Zadaniem asystenta będzie ułatwianie osobie niepełnosprawnej wykonywanie czynności dnia codziennego i pomaganie w uzyskaniu jak największej samodzielności.

Asystent ma być „pomostem” pomiędzy osobom niepełnosprawną a światem zewnętrznym. Kandydaci na asystenta zostaną wyłonieni spośród osób bezrobotnych legitymujących się ukończeniem uczelni na kierunkach tzw. społecznych tj.: pracownik socjalny lub uczelni wyższych (pedagogika, psychologia, pedagogika specjalna, politologia).

Planuje się przeszkolić i zatrudnić około 20 asystentów zatrudnionych przy PCPR w Kielcach, którzy będą obsługiwali około 40 osób niepełnosprawnych z różnym stopniem niepełnosprawności. Obecnie w ramach projektu „Równi lecz Różni” pilotażowo wdrożone są usługi asystenta osoby niepełnosprawnej. Doświadczenie uzyskane podczas realizacji usług będą stanowiły podstawę do poszerzenia oferty i zwiększenia ilości beneficjentów.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

PCPR/PUP- w zakresie pozyskania kandydatów na asystentów

Okres realizacji:

Od 2011- praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania:

Roczny koszt projektu szacuje się na około: 100.000 zł * Planuje się pozyskać środki zewnętrzne z Unii Europejskiej.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.6. Diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych.**Opis zadania:**

Wiedza na temat ilości osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Kielecki z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności opiera się na danych szacunkowych. Dokładne informacje dotyczące osób niepełnosprawnych w skali województwa świętokrzyskiego zostały ujęte w Narodowym Spisie Powszechnym z 2002r.

Dane nt.: osób niepełnosprawnych i ich rodzin są cząstkowe i pochodzą z kilku źródeł min.: GOPS (informacje o liczbie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkiem z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego), PCPR (dofinansowanie przyznawane w ramach zadań dofinansowanych przez PFRON), instytucje orzekające ZUS, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności oraz organizacje pozarządowe.

Wskazane byłoby w celach poznawczych pogłębienie zagadnienia dotyczącego niepełnosprawności w kontekście ilościowym, jak również badań jakościowych określających sytuację rodzin, w których co najmniej jedna osoba jest niepełnosprawna. Uzyskanie informacji nt. sytuacji życiowej tych osób w wymiarach: ekonomicznym, rynku pracy, przestrzennym, zdrowotnym, edukacyjnym, rehabilitacyjnym, partycypacyjnym oraz instytucjonalnym

przyczyni się do lepszego adresowania pomocy. Planuje się zlecenie powyższego zadania instytucji badawczej.

Realizatorzy /Współrealizatorzy:

PCPR/ podmiot prywatny.

Okres realizacji:

Od 2012-2013

Wysokość i źródła finansowania:

Planuje się pozyskać na ten cel środki z Unii Europejskiej. Koszt projektu szacuje się na kwotę 40.000,00 zł *

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.7. Usługi rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych.

Opis zadania:

Systematyczna i kompleksowa rehabilitacja lecznicza jest podstawową potrzebą zgłaszaną przez osoby niepełnosprawne i ich środowisko. Możliwość zapewnienia różnych metod tej rehabilitacji w zależności od potrzeb (fizjoterapia, fizykoterapia, masaż, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny) jest bardzo ważna w sytuacji niedofinansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Ponadto osoby niepełnosprawne czy też ich rodziny nie mają wystarczających środków finansowych aby uzyskać zabiegi rehabilitacyjne w prywatnym gabinecie. Planuje się realizację usług rehabilitacyjnych w domu osoby niepełnosprawnej oraz rehabilitację stacjonarną. Zadanie będzie zlecane w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawy prawo zamówień publicznych.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

PCPR/organizacje pozarządowe/sektor prywatny.

Okres realizacji:

Od 2011-2013

Wysokość i źródła finansowania:

Rocznie koszt projektu szacuje się na około 200.000zł.* Planuje się pozyskać na ten cel środki z Unii Europejskiej.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II.8. Utworzenie zakładu aktywności zawodowej (ZAZ).**Opis zadania:**

Zakład Aktywności Zawodowej jest to jednostka wyodrębniona organizacyjnie i finansowo, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna. Celem ZAZ jest stworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Planuje się lokalizację ZAZ w obiektach w Podzamczu Chęcińskim. Obiekt będzie wyposażony w pomieszczenia przeznaczone do tego rodzaju działalności tj.: socjalne i produkcyjne. Główne działania, które zostaną zrealizowane w celu utworzenia i uruchomienia ZAZ to: opracowanie projektu, adaptacja i wyposażenie w niezbędny sprzęt, zatrudnienie kadry, zatrudnienie osób niepełnosprawnych, opracowanie harmonogramu dotyczącego profilu produkcji lub usług świadczonych przez ZAZ.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

Jednostki Starostwa Powiatowego/PCPR

Okres realizacji:

2012 utworzenie

Od 2013 funkcjonowanie

Wysokość i źródła finansowania:

Koszt utworzenia wraz z zakupem samochodu do przewozu osób 600.000*zł

Roczny koszt działania ZAZ 18 500* zł na 1 uczestnika ZAZ

Środki PFRON - 60 % kosztów utworzenia; 90 % kosztów działalności.

Środki Powiatu. – 40 % kosztów utworzenia; 10 % kosztów działalności.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

V.II. 9. Realizacja programu „Powiat Kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności”.

Opis zadania:

Celem Programu jest szybka aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, oraz przyspieszenie procesu ich adaptacji poprzez wspieranie przedsięwzięć zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności. Cel ten będzie realizowany poprzez zajęcia rehabilitacyjne kierowane do osób niepełnosprawnych, mieszkańców Powiatu Kieleckiego oraz Miasta Kielce, jak również prowadzenie szkoleń profilaktycznych, wypożyczanie sprzętu do ćwiczeń oraz kontynuację rehabilitacji w miejscu zamieszkania.

W ramach programu realizowane będą:

1. Zabiegi i ćwiczenia rehabilitacyjne, fizykoterapia, masaże, porady psychologiczne, opieka logopedyczna oraz neurologiczna w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bodzentynie, z możliwością dojazdu masażysty do domu osoby niepełnosprawnej (dotyczy gmin: Bodzentyn, Bieliny, Górno, Łągów, Masłów, Nowa Słupia, Zagnańsk.).
2. Rehabilitacja ruchowa, fizjoterapia, masaże klasyczne, badanie gęstości kości w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach.
3. Prowadzenie szkoleń profilaktycznych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

4. Szkolenia specjalistyczne dla personelu realizującego Program.
5. Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego w Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach.
6. Dowozy osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub poruszających się na wózkach na zajęcia rehabilitacyjne do PCUM Kielce.

Program zakłada pozyskanie środków zewnętrznych na jego realizację włączenie do programu Miast i Gmin Powiatu Kieleckiego oraz Miasta Kielce. Będzie prowadzona także promocja Programu.

Realizatorzy/Współrealizatorzy:

Starostwo Powiatowe w Kielcach,

- Powiatowe Centrum Usług Medycznych w Kielcach,
- Poradnie Psychologiczno–Pedagogiczne w Bodzentynie, Piekoszowie oraz Chmielniku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach we współpracy z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi,
- Powiatowy Ośrodek Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kielcach.

Okres realizacji:

Rok 2011, praca ciągła

Wysokość i źródła finansowania:

Całkowity koszt realizacji Programu w 2011 r. wynosi 400 tys. zł., w tym:

- Powiat Kielecki 160 tys. zł, *
- Gminy Powiatu 160 tys. zł, *
- Miasto Kielce 80 tys. zł *

Ze względu na zaprzestanie finansowania Programu przez PFRON i pokrywanie kosztów dalszej realizacji tylko z budżetu Powiatu Kieleckiego, wystąpiono do gmin z terenu Powiatu z propozycją wsparcia finansowego i włączenia się w jego realizację w roku 2011 i latach następnych.

O wsparcie finansowe Programu zwrócono się także do Prezydenta Miasta Kielce.

**Zaproponowana wysokość i źródła finansowania uwzględnia obecny stan prawny, który może podlegać zmianom w kolejnych latach.*

Rozdział VI. Monitorowanie strategii.

Strategia powinna charakteryzować się elastycznością na etapie wdrażania poprzez jej stałe monitorowanie.

Monitoring strategii jest obserwacją celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania. Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiającą aktualną identyfikację problemów w ich realizacji, weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków, kontrolę postępu prac związanych z realizacją zadań.

Monitorowanie to powinno uwzględniać zmieniające się warunki zewnętrzne, jak również zasoby powiatu i potrzeby mieszkańców. Przewiduje się w strategii w związku z tym możliwość wprowadzania modyfikacji, szczególnie w zakresie części operacyjnej dokumentu, ze względu na zmieniające się uwarunkowania wewnątrz powiatu, jak i w jego otoczeniu. Do celów monitoringu będzie służyć opracowana ankieta.

Wzór karty monitoringowej stanowi załącznik do niniejszej strategii.

**Karta monitoringowa
do „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Kieleckim
na lata 2011-2016”**

Numer i nazwa projektu.....
.....
.....

Planowane działania wg projektu.....
.....
.....
.....
.....

Zrealizowane działania i ich zakres (w przypadku braku realizacji przyczyna).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Realizatorzy/Współrealizatorzy.....
.....
.....

Czas realizacji (wg programu).....
.....

Faktyczny czas realizacji.....
.....

Środki finansowe planowane

Środki finansowe wydatkowane i źródło ich pochodzenia.....
.....

Propozycje, uwagi- ewentualne zmiany do projektu.....
.....
.....
.....

.....
Data sporządzenia (dn. m-c, rok)

.....
czytelny podpis pracownika

Bibliografia

- Dega W. *Koncepcja rehabilitacji*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej” 1995, nr 1, str.16
- Instytut Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego , Fundacja Instytut Inicjatyw Społecznych, *Niepełnosprawność w dzieciństwie jako szczególne zagrożenie biedą i wykluczeniem społecznym w przyszłości, projekt „Wzmocnić szanse i osłabić transmisję biedy wśród mieszkańców miast województwa łódzkiego- WZLOT”*
- Larkowa H. *Człowiek niepełnosprawny – problemy psychologiczne*, Warszawa 1987, str. 17.
- Sroczyński W. *O pracach nad projektem definicji osoby niepełnosprawnej*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej”, 1 (1995), str.72-78.
- Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego.
- Sufin Z. *Ludzie niepełnosprawni w Polsce światło badań socjologicznych*, „Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej” 1 (1995), str. 49-55.
- www.GUS (www.start.gov.pl/gus)
- Założenia reformy pomocy społecznej, Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej. Podzespół ds. reformy pomocy społecznej, projekt, Warszawa, październik 1989r.
- Zasady przygotowania, realizacji i rozliczenia projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 dostępne na www.ops.pl